

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет економіки та управління
Кафедра бізнес-економіки та підприємництва

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»
Денна форма навчання

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

РЕВИ ЮЛІЇ ДМИТРІВНИ

на тему «ОБҐРУНТУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОПОЗИЦІЇ
ЩОДО МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»

*Робота виконана з дотриманням основних принципів та фундаментальних
цінностей академічної доброчесності _____ Рева Ю.Д.*

Науковий керівник:

канд. екон. наук, доц.

_____ Володимир КУЗЬОМКО

Робота допущена до захисту в ЕК «__» _____ 20__ р. протокол № __

Зав. кафедри бізнес-економіки
та підприємництва,
докт. екон. наук, проф.

Інна РЄПНА

Київ 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет економіки та управління

Кафедра бізнес-економіки та підприємництва

**Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність 051 Економіка**

Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

Артем ДМИТРЕНКО

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Інна РЄПІНА

_____ 20__ р.

_____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

**здобувачу вищої освіти Реві Юлії Дмитрівні
денної форми навчання
на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи**

на тему «Обґрунтування бізнес-пропозиції щодо мінімізації ризиків діяльності підприємства»

Тему затверджено наказом ректора Університету від " 06 " 02 2023_р . № 246-ст
Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується за матеріалами ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»

План кваліфікаційної бакалаврської роботи	
Розділ 1	ПОНЯТІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
Розділ 2	ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ТА РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»
Розділ 3	ФОРМУВАННЯ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»
Об'єкт дослідження:	Процеси управління ризиками діяльності підприємства

Предмет дослідження:	Теоретико-методичні та прикладні проблеми діагностики та мінімізації ризиків діяльності підприємства
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Формування та економічне обґрунтування бізнес-пропозиції щодо мінімізації ризиків діяльності підприємства

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	
➤ Розкрити сутність та види ризиків діяльності підприємства	
➤ Дослідити методичний інструментарій діагностики ризиків діяльності підприємства	
➤ Розглянути методи та інструменти мінімізації ризиків діяльності підприємства	
У розділі 2	
➤ Дати загальну характеристику ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» та напрямів його діяльності	
➤ Провести діагностику фінансово-економічного стану та результативності діяльності підприємства	
➤ Проаналізувати ризики діяльності підприємства	
У розділі 3	
➤ Сформувати бізнес-пропозицію щодо мінімізації ризиків діяльності підприємства	
➤ Обґрунтувати економічну доцільність впровадження бізнес-пропозиції	
➤ Визначити необхідні передумови імплементації обґрунтованої бізнес-пропозиції в діяльності підприємства	

**Завдання підготував
науковий керівник**

(підпис)

к.е.н, доц. Кузьомко В. М
(ініціали, прізвище)

« 10 » лютого 2023 р.

**Завдання одержав
здобувач**

(підпис)

Рева Ю. Д.
(ініціали, прізвище)

« 10 » лютого 2023 р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 57 сторінок, 9 таблиць, 30 рисунків, перелік джерел посилання з 42 найменувань, додатки.

«ОБҐРУНТУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»

Об'єктом дослідження є процеси управління ризиками діяльності підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні проблеми діагностики та мінімізації ризиків діяльності підприємства.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи - формування та економічне обґрунтування бізнес-пропозиції щодо мінімізації ризиків діяльності підприємства.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- розкрити сутність та види ризиків діяльності підприємства;
- дослідити методичний інструментарій діагностики ризиків діяльності підприємства;
- розглянути методи та інструменти мінімізації ризиків діяльності підприємства;
- дати загальну характеристику ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» та напрямів його діяльності;
- провести діагностику фінансово-економічного стану та результативності діяльності підприємства;
- проаналізувати ризики діяльності підприємства;
- сформулювати бізнес-пропозицію щодо мінімізації ризиків діяльності підприємства;
- обґрунтувати економічну доцільність впровадження бізнес-пропозиції;
- визначити необхідні передумови імплементації обґрунтованої бізнес-пропозиції в діяльності підприємства.

Практичне значення отриманих результатів Полягає в проведенні діагностики фінансово-економічного стану та результативності діяльності підприємства, аналізі основних ризиків підприємства; формуванні бізнес-пропозиції щодо мінімізації ризиків діяльності підприємства.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2022-2023.

Рік захисту роботи 2023.

Ключові слова: підприємство, ризики, мінімізація ризиків, бізнес-пропозиція, методи оцінки ризиків підприємства, нововведення, оцінка.

Висновок наукового керівника
щодо рівня виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи
здобувача факультету економіки та управління
спеціальності 051 «Економіка»
освітньо-професійної програми «Економіка підприємства»

Реві Юлії Дмитрівни

(прізвище, ініціали)

на тему ОБГРУНТУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО МІНІМІЗАЦІЇ
РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

(назва теми)

1. Актуальність теми: В умовах динамічного наростання та ускладнення ризиків господарської діяльності підприємств, необхідною передумовою успішного функціонування та розвитку бізнесу є розробка та впровадження механізмів мінімізації негативного впливу таких ризиків, тому тема кваліфікаційної бакалаврської роботи студентки Реві Ю.Д. є надзвичайно актуальною.

2. Позитивні риси кваліфікаційної роботи: Кваліфікаційна бакалаврська робота є самостійно виконаним, повністю завершеним дослідженням, яке виконане з дотриманням необхідних вимог щодо змісту та оформлення. Робота характеризується достатньою повнотою і логічністю викладу матеріалу, містить необхідні узагальнення, висновки та пропозиції.

В першому розділі досить всебічно висвітлено сутність та види ризиків, висвітлено методичний інструментарій діагностики ризиків та методи і інструменти їх мінімізації. В другому розділі проведено діагностику фінансово-економічного стану ТОВ «Полтавахліб-3», проаналізовано основні ризики діяльності підприємства. В третьому розділі запропоновано ряд бізнес-пропозицій щодо зниження ризиків діяльності підприємства в різних функціональних сферах, зокрема, застосування ERM, оптимізації структури активів, диверсифікації каналів збуту, модернізації основних засобів тощо.

3. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій. Окремі теоретичні узагальнення та висновки в роботі мають певну теоретичну цінність, а розроблені пропозиції мають практичну цінність для ТОВ «Полтавахліб-3». За результатами проведеного дослідження студентка з тезами доповіді прийняла участь в роботі 90-ї щорічної студентської наукової конференції КНЕУ імені Вадима Гетьмана «Інноваційні проекти для післявоєнного відновлення та розвитку України».

4. Наявність недоліків:

1) В п. 1.2 недостатньо повно висвітлено кількісні методи діагностики ризиків діяльності підприємства. Також варто було б критично проаналізувати різні методичні підходи до оцінювання ризиків.

2) В п. 1.3 недостатньо повно розкрито конкретні інструменти мінімізації ризиків: без особливого розгляду залишилися такі методи, як стрес-тестування, нормування, співстрахування та інші.

3) В процесі загальної характеристики господарської діяльності ТОВ «Полтавахліб-3» недостатню увагу приділено аналізу зовнішнього середовища підприємства.

4) Аналіз ризиків діяльності підприємства в п. 2.3 здійснено лише із застосування експертного методу, тоді як кількісні методи оцінки ризику не використовувалися.

5) Також в роботі наявні окремі граматичні помилки та неточності в оформленні матеріалу.

5. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК. Загалом, кваліфікаційна бакалаврська робота студентки Реви Ю.Д. відповідає необхідним вимогам і може бути рекомендована до захисту в ЕК з позитивною оцінкою.

Науковий керівник доцент кафедри бізнес-економіки та підприємництва, к.е.н., доцент_

(посада, учене звання, науковий ступінь)

(підпис)

___Кузьомко В.М. _____

(прізвище, ініціали)

“_21_”_травня_____2023__р.

Рецензія

на кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача вищої освіти

Реві Юлії Дмитрівни

на тему: «Обґрунтування бізнес-пропозиції щодо мінімізації ризиків
діяльності підприємства»

Актуальність обраної теми не викликає сумнівів. Бізнес-середовище невинно змінюється та трансформується майже щодня. Зростання конкуренції, нестабільність економічних умов та змінність ринкових тенденцій ставлять перед підприємствами складні завдання щодо зниження ризиків та забезпечення стійкості їх функціонування. Розробка бізнес-пропозиції, яка забезпечує ефективну мінімізацію ризиків, може суттєво сприяти стійкому розвитку підприємства та підвищенню його конкурентоспроможності.

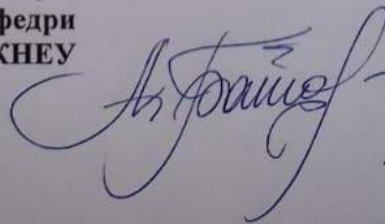
Автору роботи вдалося комплексно розкрити понятійно-методичні аспекти мінімізації ризиків діяльності підприємства, провести діагностику фінансово-економічного стану та ризиків діяльності ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» на основі релевантної фінансової інформації, а також обґрунтувати бізнес-пропозиції щодо мінімізації ризиків діяльності ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3». Проведене дослідження відображає високий рівень професійної компетентності автора роботи.

Особливої уваги заслуговують розроблені автором рекомендації щодо мінімізації ризиків діяльності досліджуваного підприємства, а також економічне обґрунтування заходів щодо модернізації основних засобів підприємства за рахунок впровадження нового обладнання для створення нової лінійки хлібобулочних виробів на ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3». Висновки та рекомендації автора дослідження заслуговують на увагу з боку керівників підприємств у питаннях підвищення ефективності управління ризиками.

Темі роботи повністю розкрито. Автор досяг поставленої мети через розкриття всіх визначених завдань. Робота написана економічно грамотно, насичена ілюстративним матеріалом, містить аргументовані висновки та пропозиції.

Кваліфікаційна бакалаврська робота Реві Юлії Дмитрівни виконана на високому рівні, відповідає всім встановленим вимогам і рекомендується до захисту перед Екзаменаційною комісією з оцінкою «відмінно».

Кандидат економічних наук,
доцент, доцент кафедри
міжнародних фінансів КНЕУ
імені Вадима Гетьмана

А.Ф.Баторшина

«17» травня 2023 року

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ПОНЯТІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Сутність та види ризиків діяльності підприємства	6
1.2. Методичний інструментарій діагностики ризиків діяльності підприємства... 12	12
1.3. Методи та інструменти мінімізації ризиків діяльності підприємства	17
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ТА РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»	22
2.1. Загальна характеристика ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» та напрямів його діяльності	22
2.2. Діагностика фінансово-економічного стану та результативності діяльності підприємства	27
2.3. Ризики діяльності підприємства	33
РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» .	39
3.1. Бізнес-пропозиція щодо мінімізації ризиків діяльності підприємства.....	39
3.2. Обґрунтування економічної доцільності впровадження бізнес-пропозиції	42
3.3. Необхідні передумови імплементації обґрунтованої бізнес-пропозиції в діяльності підприємства	48
ВИСНОВКИ	50
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	54
ДОДАТКИ	58

ВСТУП

Актуальність теми. Успішна діяльність сучасного підприємства можлива лише за умови створення системи ефективного управління. Система повинна забезпечувати ефективність усіх ланок діяльності відповідно до загальних цілей підприємства. В ринкових умовах усі сфери підприємницької діяльності, її внутрішнє та зовнішнє середовище постійно піддаються різноманітним ризикам, які, у свою чергу, можуть мати значний вплив на функціонування бізнесу. На жаль, у більшості компаній сьогодні управління ризиками не розглядається як одна з функцій управління чи діяльність, а скоріше відбувається на внутрішньому рівні та містить епізодичний, нерегулярний характер. Хоча інвестиційна, фінансова та інша діяльність накопичила достатній досвід управління ризиками, загалом дослідження ризиків, притаманних промисловим підприємствам як високоорганізованій виробничій системі, є недостатніми, тому недостатньо механізмів боротьби з ними, а також засобів для управління.

Тому побудова системи управління ризиками промислового підприємства, закріпленої в комплексному управлінні підприємствами, є незамінним фактором довгострокової ефективної діяльності сучасних суб'єктів господарювання.

Основні теоретичні аспекти оцінки та управління ризиками розглядаються у фундаментальних роботах А. Сміта, Ф.Х. Найта, Й. Шумпетера. Серед сучасних зарубіжних економістів, що досліджують проблему ризику у підприємстві, можна відзначити Е. Холмса, К. Ерроу, А.П. Альгіна, І.Т. Балабанова, А.Г. Бадалову. Визначення ризику та характеристика методів управління ним знайшли відображення і в роботах українських економістів: І.Ю. Івченко, В.В. Вітлінського, В.М. Гранатурова, В.В. Лук'янової та інших.

Метою роботи є формування та економічне обґрунтування бізнес-пропозиції щодо мінімізації ризиків діяльності підприємства.

Відповідно до мети встановлено наступні завдання дослідження:

- розкрити сутність та види ризиків діяльності підприємства;

- дослідити методичний інструментарій діагностики ризиків діяльності підприємства;
- розглянути методи та інструменти мінімізації ризиків діяльності підприємства;
- дати загальну характеристику ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» та напрямів його діяльності;
- провести діагностику фінансово-економічного стану та результативності діяльності підприємства;
- проаналізувати ризики діяльності підприємства;
- сформувані бізнес-пропозицію щодо мінімізації ризиків діяльності підприємства;
- обґрунтувати економічну доцільність впровадження бізнес-пропозиції;
- визначити необхідні передумови імплементації обґрунтованої бізнес-пропозиції в діяльності підприємства.

Об'єкт дослідження: процеси управління ризиками діяльності підприємства.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні проблеми діагностики та мінімізації ризиків діяльності підприємства.

Методами дослідження, які було використано в роботі стали: аналіз, табличні та графічні методи, синтез, узагальнення, методи економічно-статистичного аналізу.

Теоретична та практична значущість отриманих результатів. Теоретична значущість отриманих результатів полягає в дослідженні сутності та систематизації видів ризиків діяльності підприємства; узагальнені методів та інструментів мінімізації ризиків діяльності підприємства. Практична значущість отриманих результатів полягає в проведенні діагностики фінансово-економічного стану та результативності діяльності підприємства, аналізі основних ризиків підприємства; формуванні бізнес-пропозиції щодо мінімізації ризиків діяльності підприємства.

Інформаційна база дослідження. Інформаційну базу дослідження складають роботи іноземних та вітчизняних авторів: Донець Л. І., Вітлінський В. В.,

Великоіваненко П. І., Гранатуров В. М., Іртищева І. О., Немченко В.В., Нескородєв С. М., Лакіза В. В., Пікус Р. В., Фімяр С. В., Артџомова А. Ю., Галько Л. Р., Занорова В. О., Кармазіна Л. П., Вітлінський В. В., Верченко П. І. та багато інших.

РОЗДІЛ 1

ПОНЯТІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та види ризиків діяльності підприємства

На сьогоднішній день ризик є одним із основних факторів будь-якої діяльності підприємства, який необхідно враховувати при плануванні його розвитку. У процесі підприємницької діяльності, особливо в процесі розвитку підприємницької діяльності, ризиків неможливо уникнути. Більш того, керівникам підприємств не завжди вдається ефективно подолати ризиковані ситуації, що може мати небажані наслідки. Економічна, фінансова та політична ситуація в Україні створює ризики для господарської діяльності підприємств. Тому ризик присутній завжди, навіть за найсприятливіших умов для розвитку бізнесу, і відіграє важливу роль у підприємницькій діяльності. Зважаючи на даний аспект доцільним є дослідження сутності та видів ризику діяльності підприємств.

У сучасній літературі зустрічаємо чимало трактувань поняття «ризик», що є причиною ускладнення вивчення цього явища. Ризик прийнято розглядати як ситуацію, вірогідність чи подію. Водночас ризик – це ймовірність відхилення наявного результату від очікуваного [1, с. 74; 2, с. 62].

Вітчизняні науковці К. Семенова та К. Тарасова в монографії «Ризик промислових підприємств: загальна оцінка» запропонували більш ґрунтовну класифікацію підходів до трактування категорії «ризик»:

- ризик як можливість виникнення небажаного результату від відповідної діяльності;
- ризик пошкодження або можливої втрати;
- ризик як економічна категорія «відображає специфіку сприйняття стейкхолдерами економічних відносин, які об'єктивно існують в умовах

невизначеності та конфліктів, властивих процесам цілепокладання, управління, прийняття рішень та оцінки, ці процеси піддаються можливим загрозам та невикористаним можливостям [21, с.83].

На рисунку 1.1 відображено основні підходи до визначення сутності поняття «ризик».

Джерела	•Визначення поняття "ризик"
Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. [2, с. 41]	•Ризик - ситуація, коли мають місце невизначеність, конфлікт, наявна багатоваріантність, і коли одночасно не всі альтернативні варіанти однаковою мірою сприятливі. Автори зазначають, що ризик присутній і є складовим елементом будь-якої управлінської діяльності (менеджменту)
Донець Л.І. [1, с. 30]	•Ризик - діяльність, пов'язана з подоланням невизначеності в ситуації неминучого вибору, у процесі якого є можливість якісно і кількісно оцінити ймовірність досягнення передбаченого результату, невдачі, відхилення від мети
Загородній А.Г., Вознюк Г. Л. [26, с. 310]	•Ризик - усвідомлення можливості небезпеки виникнення непередбачених втрат очікуваного прибутку, майна, грошей у зв'язку з випадковими змінами умов економічної діяльності, несприятливими обставинами
Ілляшенко С.М. [27, с. 86]	•Ризик у загальному випадку слід розглядати як можливість або загрозу відхилення результатів конкретних рішень або дій від очікуваних
Кузьмін О.Є. [28, с. 25]	•Ризик - це ймовірність виникнення втрат, недоотримання прибутків, небажаного розвитку середовища функціонування, відхилення від установлених цілей
Лук'янова В.В., Головач Т.В. [29, с. 19]	•Ризик - об'єктивно-суб'єктивна категорія, пов'язана з подоланням невизначеності, випадковості, конфліктності в ситуації неминучого вибору, що відображає ступінь досягнення суб'єктом очікуваного результату
Машина Н.І. [30, с. 40]	•Ризик - імовірність втрати підприємством частини своїх ресурсів, недоодержання доходів чи появи додаткових витрат у результаті здійснення певної виробничої і фінансової діяльності
Сахарцева І.І., Шляга О.В.[31, с. 34]	•Ризик - об'єктивна реальність, яку необхідно враховувати під час планування діяльності в майбутньому

Рисунок 1.1 – Підходи до визначення сутності «ризик»

Джерело: побудовано автором на основі [1;2;26;27;28;29;30;31]

Аналізуючи різні погляди на сутність і методи оцінки ризику в цих роботах, можна виділити кілька особливостей:

- в першу чергу, усі дослідники в основному підтримують класичну або некласичну теорію ризику;
- у другу чергу, з точки зору дослідження, метод визначення ризику, виходячи з теми дослідження, є більш цікавим;
- по-третє, пропонується здійснити комплексне визначення ризику відповідно до природи явища ризику та його складності.

У відповідності до наведених визначень, можемо зробити висновок, що основною характеристикою ризику є його імовірнісний характер. На додаток до цього, будучи однією з найскладніших категорій, пов'язаних з ефективністю господарської діяльності, ризику властиві такі характеристики:

- економічний характер (ризик присутній на всіх етапах підприємницької діяльності, незалежно від галузі; він прямо пов'язаний з прибутковістю та можливими економічними витратами під час здійснення діяльності); рішення (напрямок, дія);

- невизначеність результату (рівень очікуваного ризику може варіюватись в певному діапазоні, наслідками чого можуть бути негативні або позитивні результати);

- коливання ступеня ризику (ступінь ризику істотно змінюється під впливом факторів часу, а численні об'єктивні і суб'єктивні фактори постійно змінюються).

На сьогодні існує ряд класифікацій ризиків діяльності підприємства, проте їх аналіз дозволяє виділити найбільш поширені види ризиків (рис. 1.2). Розглянемо дані ризики більш детально.

Економічний ризик відноситься до ступеня ризику, якому піддається компанія через зміни макроекономічних факторів. Це включає все, від інфляції або змін у політиці до відсоткових ставок або навіть рівня зайнятості.

Юридичний ризик чи ризик відповідності відноситься до будь-якої ситуації, коли дії підприємства можуть порушувати закони чи діючі нормативні вимоги. Такі

порушення можуть бути пов'язані з порушенням безпеки даних, відповідальністю за якість продукції чи незаконними діями працівників.

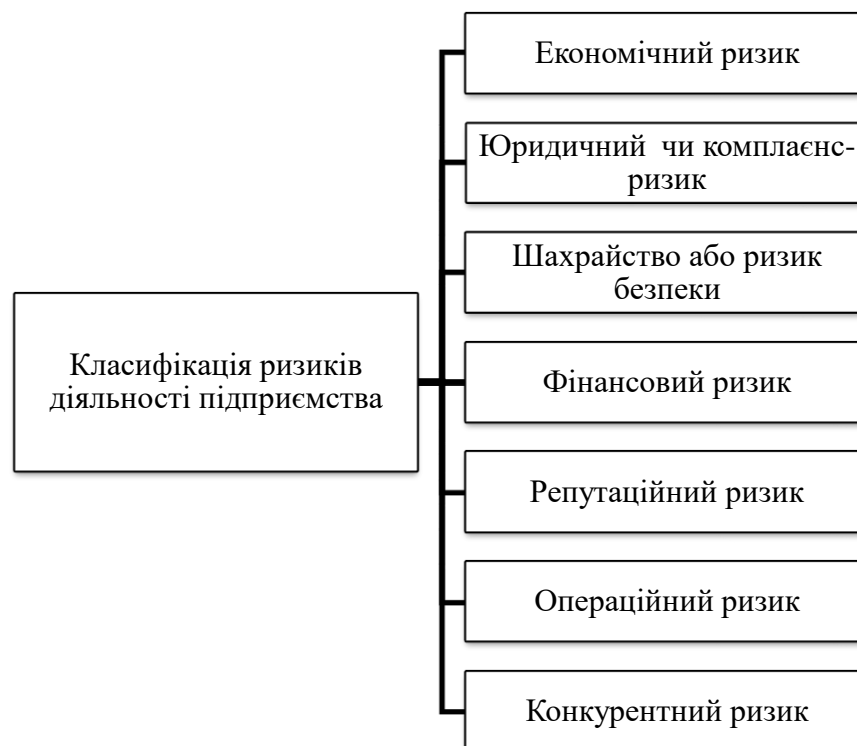

Рисунок 1.2 - Класифікація ризиків діяльності підприємства

Джерело: побудовано автором на основі [4, с. 61; 11, с. 163; 14, с. 155]

Управління комплаєнс-ризиком включає виявлення потенційних ризиків до їх виникнення. Наприклад, якщо компанія має нову лінійку продуктів, вона має негайно розглянути потенційні системи відповідності, які можуть застосовуватися.

Шахрайство або ризик безпеки належить до будь-якої події, коли особи, внутрішні чи зовнішні стосовно підприємства, завдають шкоди шляхом навмисного обману. Це може містити розтрату, крадіжку або іншу втрату матеріалу чи репутації.

Найбільш поширеними випадками ризику шахрайства в наші дні є витік даних хакером, що проникає на сервер, що відправляє фішинговий лист або використовує інші шкідливі прийоми. У звіті Verizon щодо розслідування витоків даних за 2021 рік (DBIR) вказується, що «82% порушень були пов'язані з людським фактором, включаючи соціальні атаки, помилки та неправомірне використання» [34]. Це означає, що найкращий спосіб боротьби з такими витокami даних включає

послідовне, безперервне навчання працівників найбільш поширеним тактикам уникнення ризику.

Фінансовий ризик, також відомий як ризик збитку, є будь-якою потенційною втратою грошей або інших активів. Поширеним типом фінансового ризику є ринковий ризик, який виникає, коли вартість активу падає через те, що очікування інвесторів щодо майбутніх доходів різняться. Інший тип, який може виникнути, пов'язаний із коливаннями валютних курсів.

Наприклад, якщо в підприємство вкладені значні кошти у вигляді іноземної валюти, яка сильно коливається через неконтрольовану інфляцію, підприємство може знизити ризик, знайшовши спосіб переходу на стабільнішу валюту. Робота з фінансовими ризиками включає комплексний підхід:

- мінімізація боргу;
- максимізація грошового потоку;
- диверсифікація клієнтської бази.

Репутаційний ризик – це ризик того, що люди втратять довіру до бренду чи продукту підприємства. Якщо клієнти вважають, що компанія діяла нечесно чи безвідповідально, це може завдати непоправної шкоди бренду організації на ринку.

Репутаційний ризик може бути результатом навмисних дій організації, але однією з найпоширеніших причин, особливо останнім часом, є витік даних. За даними Statista, лише у другому кварталі 2022 року було зареєстровано 52 мільйони витоків даних [35]. Витік даних – вірний спосіб підірвати довіру громадськості. Тим часом, відповідність вимогам безпеки – це спосіб захистити дані та зміцнити довіру до того, як вони будуть втрачені.

Операційний ризик включає все, що може зупинити звичайний бізнес. Це може включати все, від стихійного лиха, такого як ураган, який зруйнував більшу частину бізнес-операцій підприємства, до, наприклад, якщо багато ключових працівників захворіли і не можуть здійснювати відповідні бізнес-операції на підприємстві. Найкращий спосіб управління операційним ризиком – мати план забезпечення безперервності бізнесу для всіх найбільш ймовірних подій, які

можуть статися на підприємстві (і, можливо, навіть для кількох менш ймовірних, але все ж таки можливих).

Конкурентний ризик належить до потенційної втрати клієнтів через конкуренцію. Він також відомий як ризик частки ринку, тому що він пов'язаний з тим, яку частину ринку підприємство контролює. Незалежно від того, наскільки популярним є продукт або послуга підприємства, технологія та очікування споживачів змінюються з часом, і для зниження конкурентного ризику підприємство завжди повинно прагнути підтримувати свою конкурентну перевагу.

Проте вважаємо за доцільне використовувати більш розширену класифікацію ризиків діяльності підприємства, що відображено в додатку Б.

Методологію кількісної оцінки ризиків відобразимо в додатку В.

Також необхідним є визначення сутності суб'єкту, об'єкту та джерелу ризику, що відображено на рис. 1.3

Рисунок 1.3 – Поняття об'єкту, суб'єкту та джерела ризику

Джерело: побудовано автором на основі [32, с. 38]

Отже, ризик являє собою певну комбінацію можливих ситуацій і умов, за яких функціонування та подальша діяльність чи бездіяльність підприємства може спричинити йому додаткові збитки та інші негативні наслідки або створити додаткові можливості та переваги. Основною характеристикою ризику є його

імовірнісний характер. Також ризику властиві такі характеристики: економічний характер (ризик є присутній на всіх етапах підприємницької діяльності, незалежно від її галузі, і прямо пов'язаний з рентабельністю та економічними збитками під час діяльності); рішення (напрямок, дія); невизначеність результату (очікуваний рівень ризику може коливатися в певному діапазоні, наслідками чого можуть бути негативні або позитивні результати); коливання ступеня ризику (ступінь ризику істотно змінюється під впливом факторів часу, а численні об'єктивні і суб'єктивні фактори постійно змінюються).

1.2. Методичний інструментарій діагностики ризиків діяльності підприємства

Важливість аналізу ризиків багаторазово збільшується в сучасних умовах, на ринку існує ряд непередбачуваних зовнішніх факторів та загроз. У зв'язку з цим багато керівників підприємств приділяють велику увагу оцінці ризиків, оскільки від ефективності аналізу залежать кінцеві фінансові показники діяльності організації та можливість прогнозування подальшого розвитку подій.

Аналіз ризику заснований на збиранні та обробці інформації різноманітних: інформації про стан зовнішнього середовища, внутрішнього середовища підприємства та ін.

Оцінка ризиків – комплекс аналітичних дій та досліджень, за допомогою якого здійснюється прогнозування ймовірності отримання додаткового доходу або втрат у виручці через виникнення ризикових ситуацій [37, с. 31].

Під оцінкою ризику розуміється систематичний процес виявлення факторів та видів ризику та визначення можливих потенційних наслідків від них. Зазвичай, відзначається тісний взаємозв'язок між аналізом ризиків та його оцінкою для підприємства [38, с. 57].

Основний елемент, який використовується при прийнятті рішень – це ступінь ризику, як ймовірність настання негативних наслідків від його виникнення у вигляді втрачених доходів або інших шкідливих наслідків для бізнесу. Оцінка ризиків може проводитися в абсолютному та відносному вираженні:

- абсолютне вираження – величина втрат як матеріальних ресурсів чи коштів;
- відносний вираз – відношення величини шкоди до базового показника, який використовується для оцінки майнового стану компанії або витрат на реалізацію/доходів від реалізації конкретного проекту.

У будь-якому випадку для оцінки ризику використовують певні планові показники, відхилення від яких і визначає величину отриманої шкоди. Тому існують наступні рівні ризику:

- допустимий – існує загроза відсутності прибутку від реалізації у разі настання ризику;
- критичний – існує загроза відсутності прибутку від реалізації взагалі, що призведе до необхідності покриття витрат за рахунок власних коштів власника бізнесу;
- катастрофічний – коли настання ризику спричинить банкрутство, руйнування і навіть відмежування свободи підприємця.

Джерело інформації, що використовується для оцінки ризиків підприємства:

- бухгалтерська та фінансова звітність;
- штатна структура та розклад;
- карти технологічних процесів;
- договори, контракти та інші елементи оформлення взаємодії з контрагентами;
- собівартість товарів та послуг;
- стратегічний план маркетингу.

Оцінка ризиків підприємства дає можливість використовувати наявний потенціал та запобігати настанню неприпустимих наслідків у вигляді збитків.

Оцінка ризиків включає в себе величезну кількість підходів, що відображає його складність і багатогранність. Вибір того чи іншого підходу залежить від конкретної ситуації, параметрів ринку, внутрішніх та зовнішніх факторів -мікро та -макросередовища.

Отже, раціональніше розглядати комплексний підхід до оцінки ризиків на підприємстві. Слід зазначити, що оцінка ризиків включає низку основних послідовних дій (рис. 1.4):

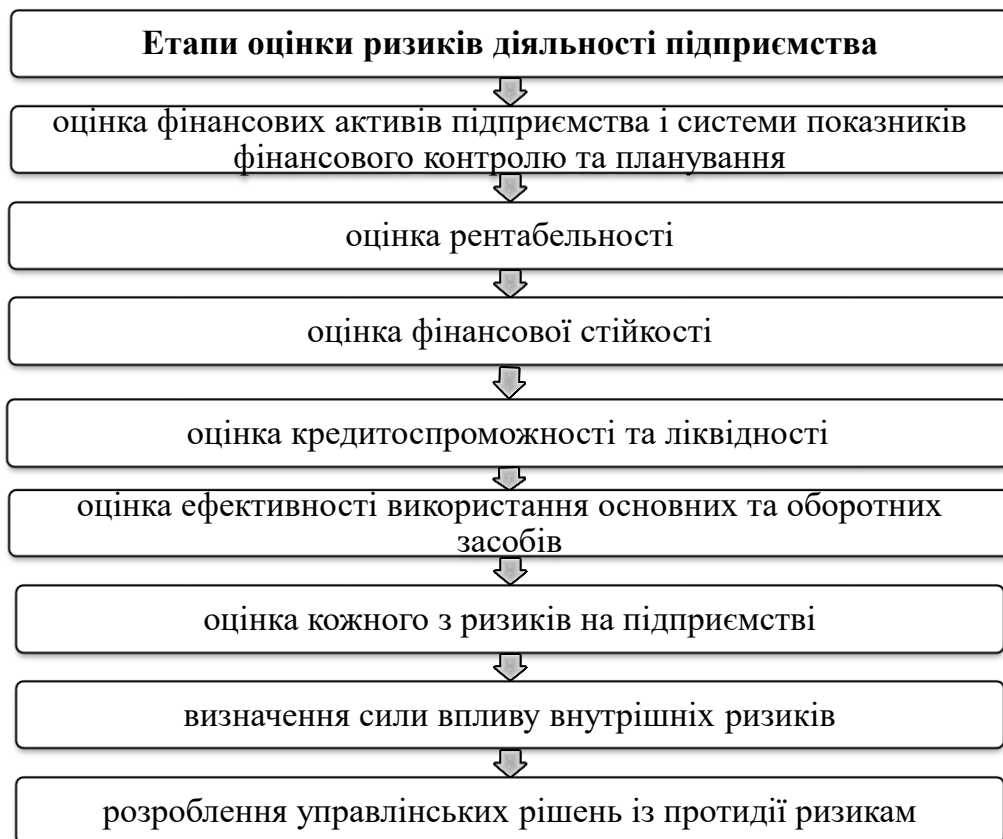

Рисунок 1.4 - Етапи оцінки ризиків діяльності підприємства

Джерело: побудовано автором на основі [33]

Безпосередньо з метою оцінки самих ризиків застосовуються різні математичні моделі:

- прями;
- зворотні;
- дослідження чутливості.

Крім того, застосовуються також стохастичні моделі, імовірнісні, вибіркові моделі тощо. Прямі завдання базуються на аналізі ризиків із застосуванням відомої інформації та відомостей.

У обернених завданнях задаються обмеження на існуючі параметри оцінки з метою виявлення ступеня ризику на підприємстві. Модель дослідження чутливості полягає в аналізі ступеня вразливості результативних показників стосовно зміни заданих параметрів моделі.

У ході оцінювання впливу підприємницьких ризиків на результати підприємницької діяльності рекомендується використовувати основні методи оцінки ризиків (рис. 1.5):

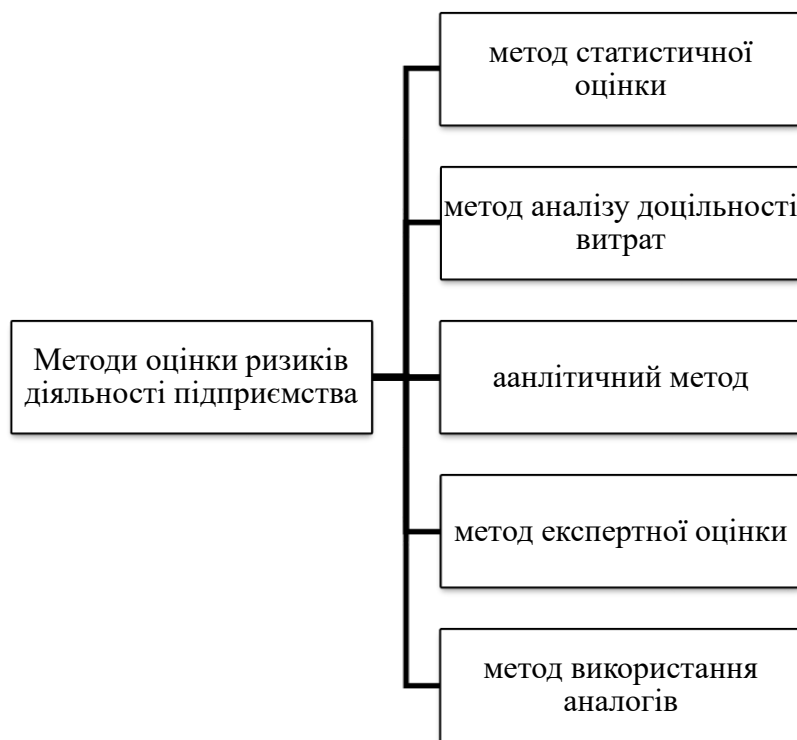

Рисунок 1.5 - Методи оцінки ризиків діяльності підприємства

Джерело: побудовано автором на основі [38, с. 56-87]

Статистичний метод оцінки ризику базується на принципі екстраполяції на майбутнє тенденції зміни деяких досліджуваних показників за певний період часу в минулому. Використовується для оцінки економічного ризику, коли підприємство має великий обсяг аналітичної та статистичної інформації щодо ефективності виконання господарських операцій за певний період часу. Сутність

статистичних методів оцінки ступеня ризику базується на теорії ймовірнісного розподілу випадкових величин. Це означає, що, маючи достатню інформацію про реалізацію тих чи інших ризиків у минулих періодах того чи іншого виду господарської діяльності, будь-який суб'єкт господарювання може оцінити ймовірність його реалізації в майбутньому.

Підхід до аналізу доцільності витрат включає виявлення потенційних зон ризику, визначення можливих перевитрат через: початковий прорахунок витрат, зміни в номенклатурі товарів і послуг порівняно з проектом, відмінності в прогнозованій і реалізованій продуктивності праці, відповідні виробничі зміни в квоті витрат плану етапу. Завдання цього методу полягає в тому, щоб оцінити ризик втрати компанією своєї фінансової стійкості при здійсненні будь-яких інвестицій. Для оцінки фінансово-економічного стану підприємства та рівня ризику передбачений метод, який базується на розрахунку трьох показників при використанні фінансових коштів.

Аналітичний метод базується на методі дисконтованих грошових потоків.

Водночас у працях [2;21] зазначено, що оцінювати підприємницький ризик можна за допомогою наступних методів оцінки ризиків, що наведено на рис. 1.6:

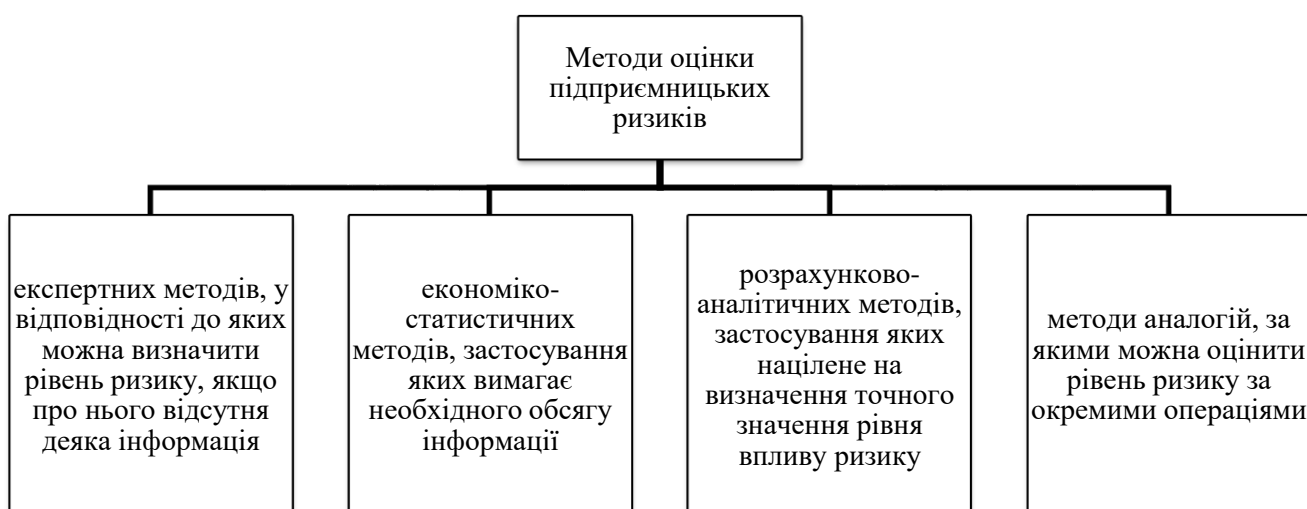

Рисунок 1.6 - Методи оцінки підприємницьких ризиків

Джерело: побудовано автором на основі [2, с. 89; 21]

Аналіз ризику діяльності підприємства доцільно також проводити за рахунок:

- якісного аналізу підприємницьких ризиків, в результаті якого виявляються, описуються і класифікуються ризики, а також проводиться аналіз того, що може бути спричинено ними;
- кількісного аналізу бізнес-ризиків, за допомогою якого можливі бізнес-ризики формалізуються, моделюються, розраховуються та оцінюються;
- вибору методів впливу на бізнес-ризик, таким чином, щоб зменшити бізнес-ризик або повністю компенсувати їх;
- прийняття управлінських рішень захист результатів господарської діяльності від наслідків ризикових ситуацій;
- контроль, переоцінка та корекція наслідків підприємницьких ризиків в результаті оперативних управлінських рішень.

Таким чином, важливість аналізу ризиків багаторазово збільшується в сучасних умовах, на ринку існує ряд непередбачуваних зовнішніх факторів та загроз. Під оцінкою ризику розуміється систематичний процес виявлення факторів та видів ризику та визначення можливих потенційних наслідків від них. Зазвичай, відзначається тісний взаємозв'язок між аналізом ризиків та його оцінкою для підприємства.

1.3. Методи та інструменти мінімізації ризиків діяльності підприємства

Виявлення прихованих небезпек та контроль певних ризиків є центральними питаннями ефективності господарської діяльності, оскільки окремі суб'єкти господарювання не можуть об'єктивно, всебічно та вчасно передбачити, що на них чекає найближчим часом. Сьогодні здійснення підприємницької діяльності супроводжується невизначеністю щодо перспектив розвитку, і водночас неможливо визначити можливі ризики, які очікує підприємницька структура та як ними управляти під час здійснення господарської діяльності. Мета підприємницької діяльності полягає в отриманні прибутку, тому, передбачаючи

очікувані (позитивні) результати господарської діяльності, кожен суб'єкт господарювання повинен чітко передбачати принаймні потенційні ризики, які можуть виникнути в такій діяльності, об'єктивно оцінювати, якою мірою вони можуть вплинути на діяльності, а також формулювати та активно використовувати шляхи мінімізації та/або компенсації впливу таких ризиків.

На сьогоднішній день концепція підходу до зменшення та управління ризиками підприємства не має чіткого визначення в економічній літературі. В.В. Вітлінський та П.І. Верченко трактують його як низку послідовних кроків до конкретної мети, а саме фінансової стабільності та безпеки установ [24, с. 95].

У загальному розумінні метод – це сукупність конкретних прийомів, засобів і принципів пізнання, які впливають на об'єкт управління з метою вирішення конкретного завдання [4, с. 33].

Зважаючи на відсутність чітких роз'яснень вищезазначених понять у фаховій літературі, вважаємо за доцільне визначити засоби управління ризиками підприємства як сукупність технічних систем у сфері управління ризиками компанії, метод уникнення, мінімізації та передачі ризикових подій, а також вжиття заходів щодо зменшення наслідків таких подій для страховика. Інструмент – засіб діяльності або засіб здійснення даних заходів.

Вважаємо, що інструменти управління ризиками підприємства – це набір інструментів для безпосереднього аналізу, контролю та фінансування ризиків, які можуть виникнути в господарській діяльності підприємства.

Методи та інструменти управління ризиками тісно пов'язані між собою: метод – це технічна система впливу підприємства на власну фінансову діяльність з метою уникнення або зменшення потенційних ризиків, а інструмент є засобом впливу на стан діяльності підприємства.

У економічній літературі можна знайти різноманітні підходи до визначення методів та інструментів управління ризиками (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 - Погляди різних дослідників щодо методів та інструментів ризик-менеджменту підприємств

Вчений	Методи	Інструменти
Осадець С. С.	<ul style="list-style-type: none"> - уникнення ризику; - зменшення (мінімізація) ризику; - обмеження ризику; - розсіювання ризику. 	<ul style="list-style-type: none"> - співстрахування; - перестрахування; - створення резервного фонду; - нормування; - диверсифікація.
Гранатуров В. М.	<ul style="list-style-type: none"> - уникнення ризику; - зниження ступеня ризику; - прийняття ризику; - передача ризику; 	<ul style="list-style-type: none"> - лімітування; - диверсифікація; - резервування коштів; - співстрахування; - перестрахування.
Буянов В. П.	<ul style="list-style-type: none"> - відмова від ризику; - прийняття ризику; - скорочення втрат; - передача ризику; 	<ul style="list-style-type: none"> - страхування ризику; - співстрахування; - диверсифікація.
Чернова Г. В.	<ul style="list-style-type: none"> - відмова від ризику; - прийняття ризику; - розподіл ризику; - передача ризику. 	<ul style="list-style-type: none"> - зменшення розміру збитків; - зниження частоти збитку; - перестрахування.
Вітлінський В. В.	<ul style="list-style-type: none"> - аналіз ризику; - розподіл ризику; - зменшення ризику. 	<ul style="list-style-type: none"> - створення резервів; - нормування; - хеджування; - диверсифікація.
Карташов С. В.	<ul style="list-style-type: none"> - уникнення ризику; - зменшення ризику; - локалізація ризику; - трансфер ризику; - поділ ризику. 	<ul style="list-style-type: none"> - співстрахування; - формування резервного фонду; - перестрахування; - диверсифікація.

Стосовно інструментів управління ризиками, варто зазначити, що існують деякі відмінності в їх відображенні. С. С. Осадець найбільш повно дослідив інструменти управління ризиками, зазначивши, що це нормування, перестрахування, формування резервних фондів, диверсифікація тощо.

Оскільки єдиного напрямку систематизації методів та інструментів управління ризиками підприємств не існує, вважаємо доцільним систематизувати інструменти та методи шляхом конкретизації їх комплексних складових (рис. 1.7).

Основними інструментами, що використовуються для зниження ризику в діяльності підприємства є:

1. Диверсифікація - це метод зниження несистематичного (специфічного) ризику шляхом розділення діяльності підприємства в кілька різних бізнес-напрямків. Вона здійснює перерозподіл коштів під час здійснення процесу

інвестування між різними об'єктами взаємодій. У разі виникнення комерційного ризику завдяки диверсифікації знижується ступінь його впливу за рахунок перерозподілу. Це дозволяє зберегти стійке фінансове становище та визначити ефективні напрямки діяльності підприємства на перспективу.

2. Хеджування – це усунення невизначеності шляхом укладання угоди з контрагентом. Хеджування зазвичай використовується інвесторами зниження ринкового ризику, і навіть бізнес-менеджерами управління витратами чи фіксації доходів від підприємницької діяльності.

Рисунк 1.7 - Композиція методів та інструментів ризик-менеджменту

Джерело: побудовано автором на основі [2, с. 156-159; 6, с. 93-98]

3. Страхування. Існує широкий спектр страхових продуктів, які можна використовувати для захисту інвесторів та напрямків діяльності підприємств.

Приклади включають страхування ключової особи, страхування цивільної відповідальності, страхування майна, страхування ризиків діяльності тощо. Незважаючи на те, що підтримка страхування пов'язана з постійними витратами, воно окупується за рахунок забезпечення впевненості щодо певних негативних наслідків.

4. Практика залучення досвіду. Існує безліч методів роботи, які менеджери можуть використовувати для зниження ризикованості свого бізнесу. Приклади включають огляд, аналіз та покращення їх методів забезпечення безпеки; залучення зовнішніх консультантів для перевірки операційної ефективності; використання надійних методів фінансового планування; та диверсифікація операцій бізнесу.

5. Делеверидж. Компанії можуть знизити невизначеність очікуваних майбутніх фінансових результатів, зменшивши суму боргу, який вони мають. Компанії з нижчим левереджем мають більшу гнучкість і менший ризик банкрутства чи припинення діяльності.

Важливо відзначити, що оскільки ризик є двостороннім (це означає, що несподіваний результат може бути як кращим, так і гіршим за очікуваний), вищезазначені стратегії можуть призвести до більш низької очікуваної прибутковості (тобто потенціал зростання стає обмеженим).

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ТА РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»

2.1. Загальна характеристика ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» та напрямів його діяльності

Компанія ТОВ"ПОЛТАВАХЛІБ-3" була зареєстрована 2013 року за юридичною адресою Україна, 36008, Полтавська обл., м. Полтава, вул. Комарова, буд. 10-А. Керівником компанії є Коломієць Руслан Володимирович. Загальна характеристика підприємства відображена на рис. 2.1.

Назва:	•«ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»
ЄДРПОУ:	•38667449
Скорочена назва:	•ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3"
Організаційно-правова форма:	•ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
Дані про початок діяльності	•18.03.2013
Основний напрямок діяльності	•10.71 Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання
Додаткові(ий) напрямки(ок) діяльності:	•46.39 Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами •46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин
Офіційна адреса:	•Україна, 36008, Полтавська обл., місто Полтава, ВУЛИЦЯ КОМАРОВА, будинок 10-А
Контактні дані:	•38(053)-250-88-40

Рисунок 2.1 – Загальна характеристика ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3"

Джерело: побудовано автором на основі [39]

Організаційна структура підприємства ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3" відображена на рис. 2.2.

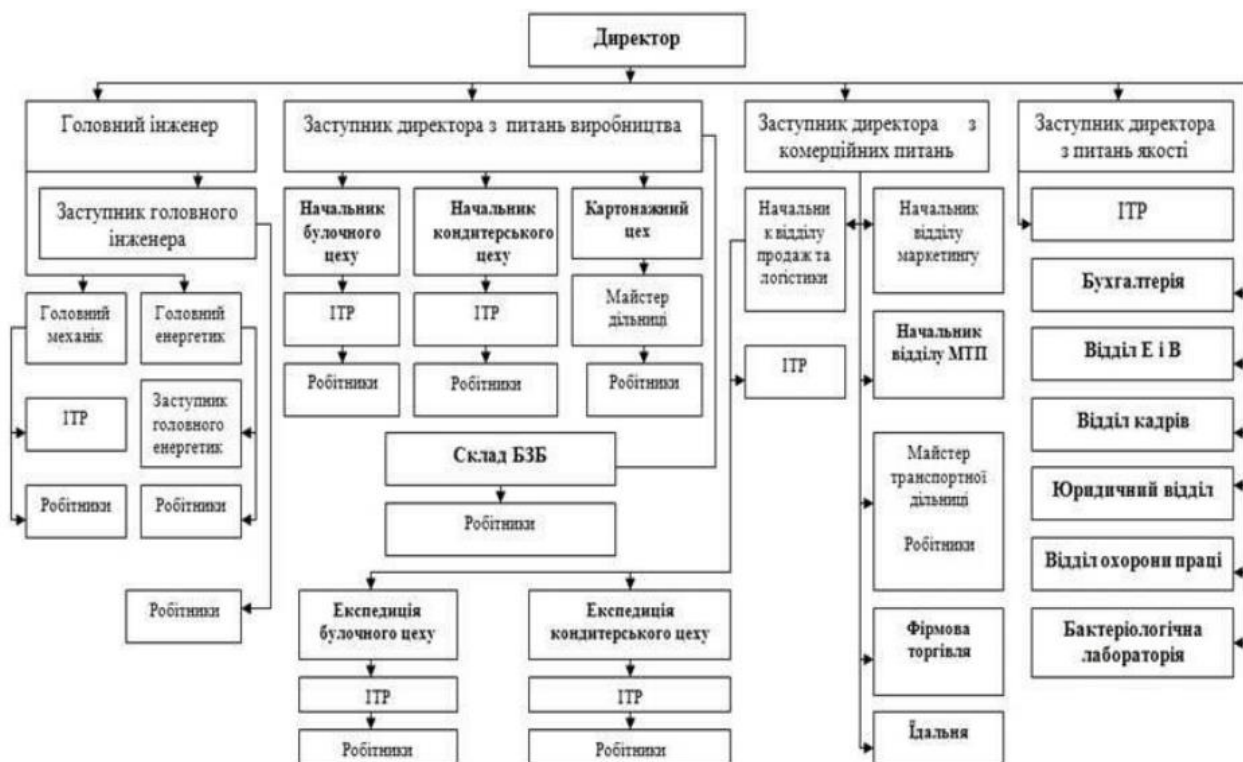

Рисунок 2.2 – Організаційна структура ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3"

Джерело: побудовано автором на основі [39]

Підприємство ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3" має три цехи: основний цех по виготовленню заготовок, допоміжний цех по збору готової продукції, основний цех по виготовленню виробів та інші відділення:

- склад для зберігання продукції підприємства;
- ремонтна майстерня, для всіх видів ремонтних робіт;
- транспортний склад, де зберігається автотранспорт підприємства;
- механічні групи, які виконують ремонт, налагодження, монтаж технічного та іншого обладнання.

Протягом досліджуваного періоду на підприємстві відбувалося щорічне скорочення чисельності персоналу підприємства, що зменшилася із рівня в 229 осіб в 2019 році до рівня в 194 особи за результатом 2021 року. Динаміка чисельності персоналу підприємства наведена на рис. 2.3.

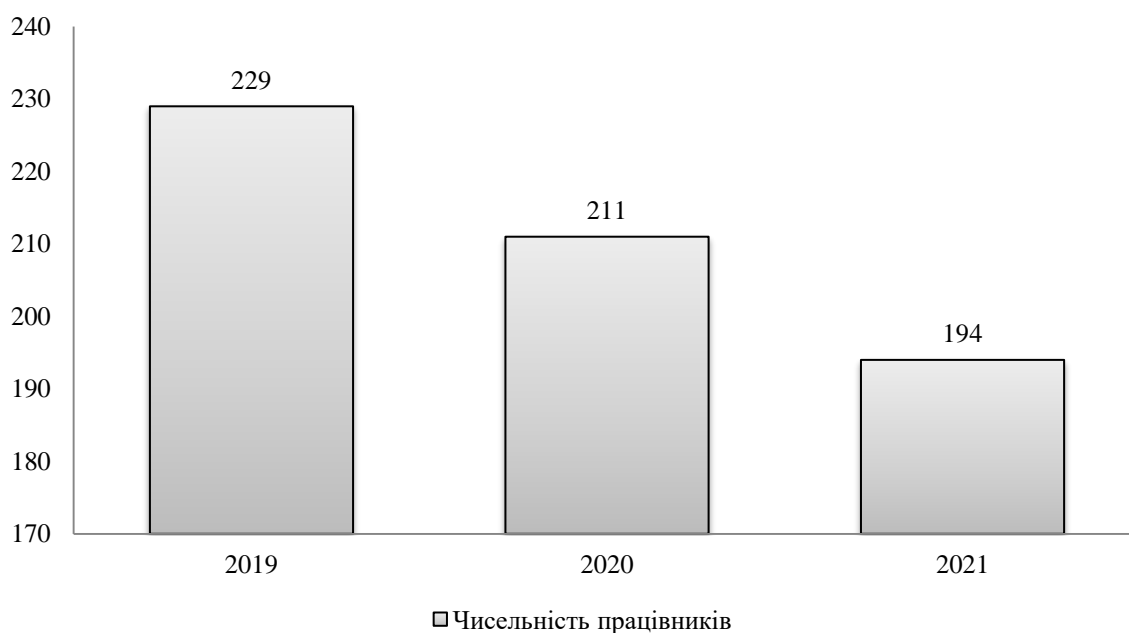

Рисунок 2.3 – Динаміка чисельності працівників
ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3" в 2019-2021 рр., осіб

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

За період 2019-2021 рр. на підприємстві мало місце щорічне зростання власного капіталу із рівня в 2787 тис. грн. в 2019 році до рівня в 5440 тис. грн. за результатом 2021 року (рис. 2.4).

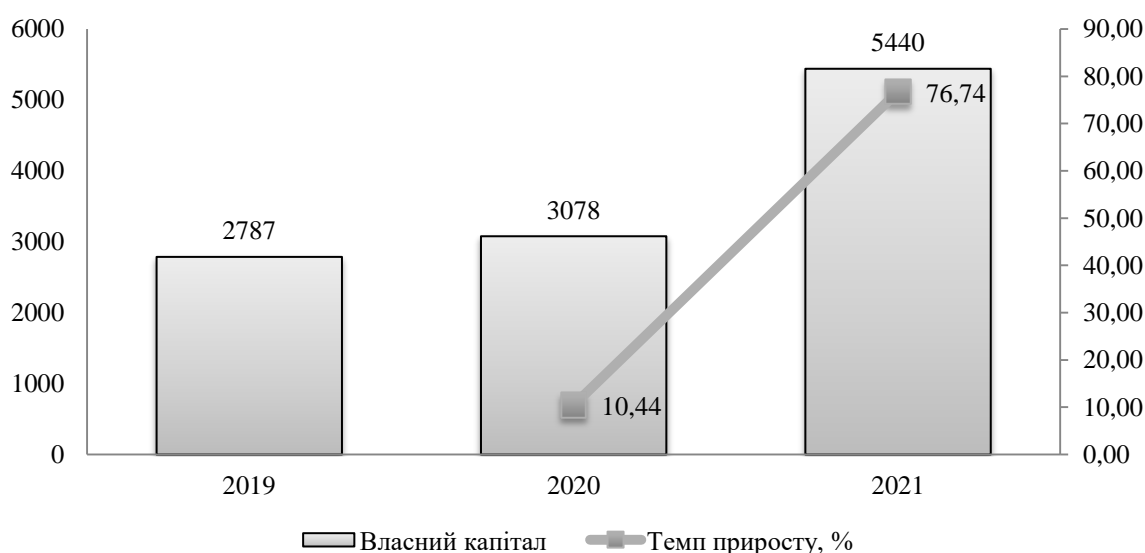

Рисунок 2.4 – Динаміка власного капіталу
ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3" в 2019-2021 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Аналогічна тенденція відбувалася і в динаміці поточних зобов'язань підприємства, що збільшилися із рівня в 20434 тис. грн. в 2019 році до рівня в 22972 тис. грн. за результатом 2021 року (рис. 2.5).

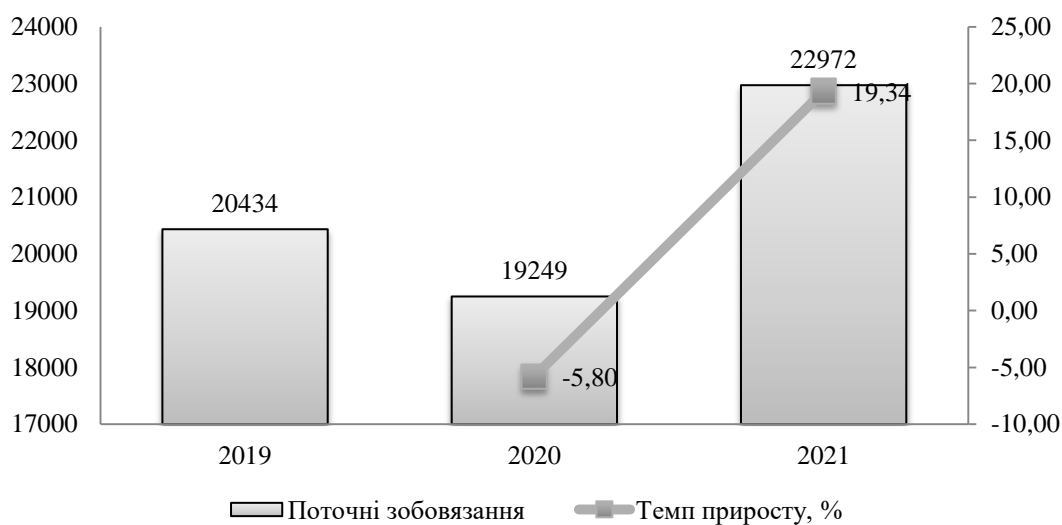

Рисунок 2.5 – Динаміка поточних зобов'язань
ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3" в 2019-2021 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

В цілому баланс підприємства протягом досліджуваного періоду збільшився із рівня в 23,221 млн. грн. в 2019 році до рівня в 28,412 млн. грн. за результатом 2021 року (рис. 2.6).

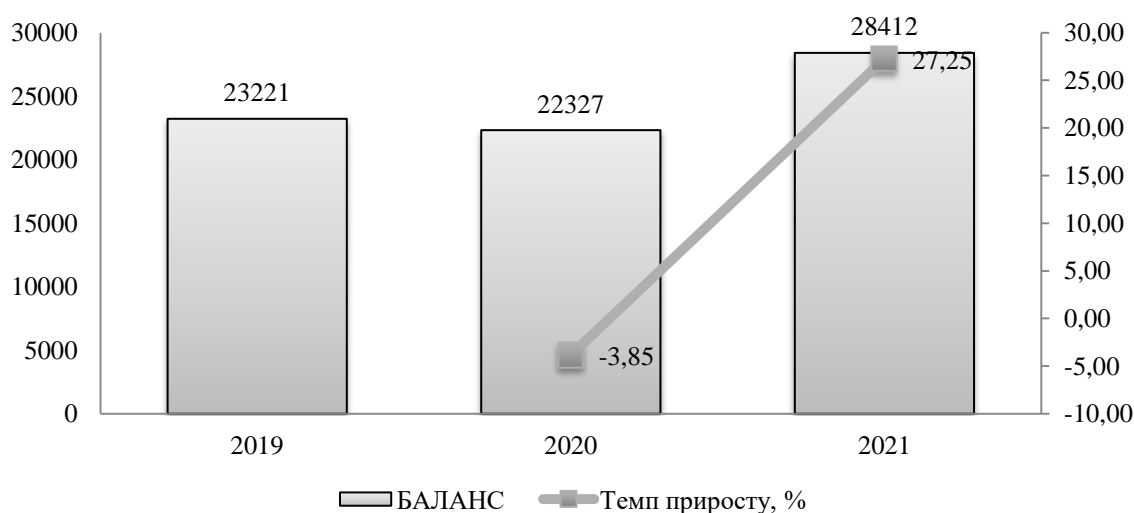

Рисунок 2.6 – Динаміка балансу
ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3" в 2019-2021 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Необоротні активи за період 2019-2021 рр. мали тенденцію до скорочення на 7.82% в 2020 році та на 20.67% за результатом 2021 року із рівня в 614 тис. грн. до рівня в 449 тис. грн. (рис. 2.7).

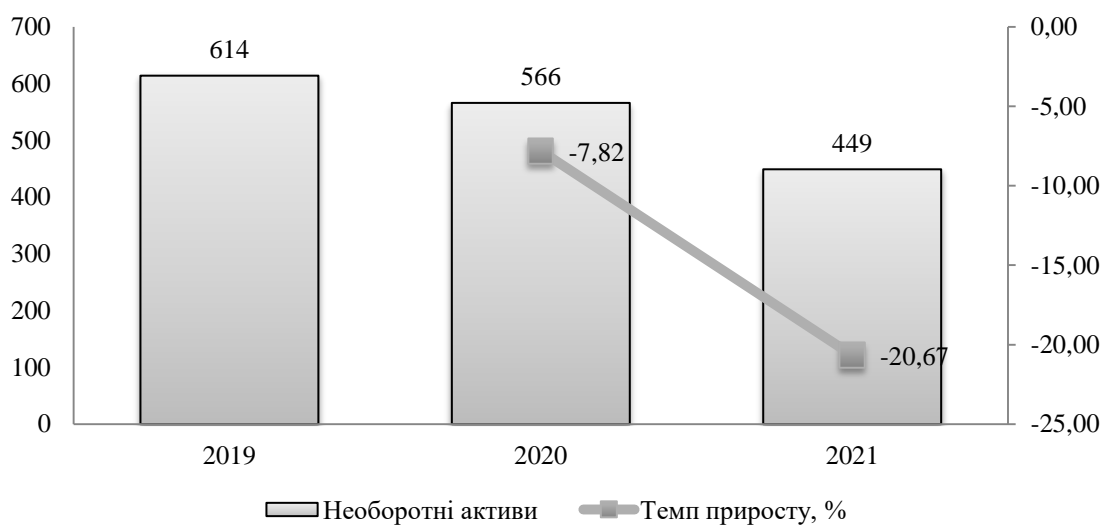

Рисунок 2.7 – Динаміка необоротних активів
ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3" в 2019-2021 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Протилежна тенденція була в оборотних активах, які збільшилися із рівня в 22,607 млн. грн. в 2019 році до рівня в 27.963 млн. грн. за результатом 2021 року (+28,5%) (рис. 2.8).

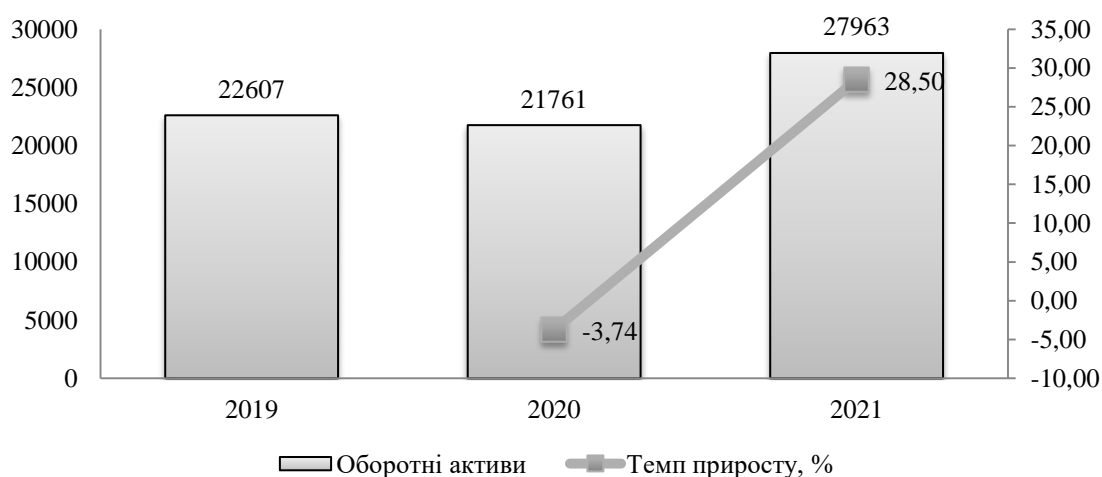

Рисунок 2.8 – Динаміка оборотних активів
ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3" в 2019-2021 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Отже, протягом досліджуваного періоду на підприємстві відбувалося щорічне скорочення чисельності персоналу підприємства, що зменшилася із рівня в 229 осіб в 2019 році до рівня в 194 особи за результатом 2021 року. За період 2019-2021 рр. на підприємстві мало місце щорічне зростання власного капіталу із рівня в 2787 тис. грн. в 2019 році до рівня в 5440 тис. грн. за результатом 2021 року. Аналогічна тенденція відбувалася і в динаміці поточних зобов'язань підприємства, що збільшилися із рівня в 20434 тис. грн. в 2019 році до рівня в 22972 тис. грн. за результатом 2021 року. Необоротні активи за період 2019-2021 рр. мали тенденцію до скорочення на 7.82% в 2020 році та на 20.67% за результатом 2021 року із рівня в 614 тис. грн. до рівня в 449 тис. грн. Протилежна тенденція була в оборотних активах, які збільшилися із рівня в 22,607 млн. грн. в 2019 році до рівня в 27.963 млн. грн. за результатом 2021 року (+28,5%).

2.2. Діагностика фінансово-економічного стану та результативності діяльності підприємства

Діагностика фінансово-економічного стану та результативності діяльності підприємства розпочнемо із аналізу фінансових результатів підприємства за період 2019-2021 рр., що відображено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 - Динаміка балансу ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3" в 2019-2021 рр., тис. грн.

Показник	Роки, тис. грн.			Темп приросту, %		
	2019	2020	2021	2020/2019	2021/2020	2021/2019
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	90316	89928	91366	-0,43	1,60	1,16
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	76395	75541	86348	-1,12	14,31	13,03

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6	7
Валовий: прибуток	13921	14387	5018	3,35	-65,12	-63,95
Інші операційні доходи	7645	8168	4302	6,84	-47,33	-43,73
Адміністративні витрати	7047	5939	5251	-15,72	-11,58	-25,49
Витрати на збут	11786	14997	18008	27,24	20,08	52,79
Інші операційні витрати	1899	995	444	-47,60	-55,38	-76,62
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	834	624	-14383	-25,18	-2404,97	-1824,58
Фінансові витрати	0	256	742	0,00	0,00	0,00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	834	368	-15121	-55,88	-4208,97	-1913,07
Витрати (дохід) з податку на прибуток	224	77	17	-65,63	-77,92	-92,41
Чистий фінансовий результат: прибуток	610	291	-15138	-52,30	-5302,06	-2581,64

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

За період 2019-2021 рр. не дивлячись на скорочення в 2020 році на 0,43%, чистий дохід збільшився із рівня в 90,316 млн. грн. в 2019 році до 91,336 млн. грн. в 2021 році, тобто на 1,16% (рис. 2.9).

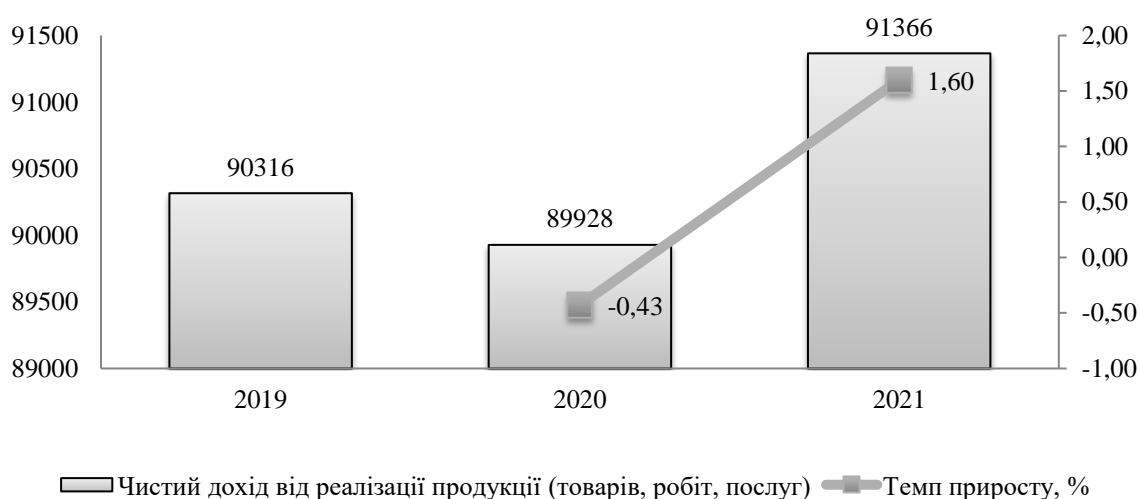

Рисунок 2.9 – Динаміка чистого доходу від реалізації продукції

ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3" в 2019-2021 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Зростання в динаміці собівартості реалізованої продукції на 13,03% призвело до скорочення валового прибутку підприємства протягом 2019-2021 рр. на -63,95% із рівня в 13,921 млн. грн. в 2019 році до рівня в 5,018 млн. грн. в 2021 році (рис. 2.10).

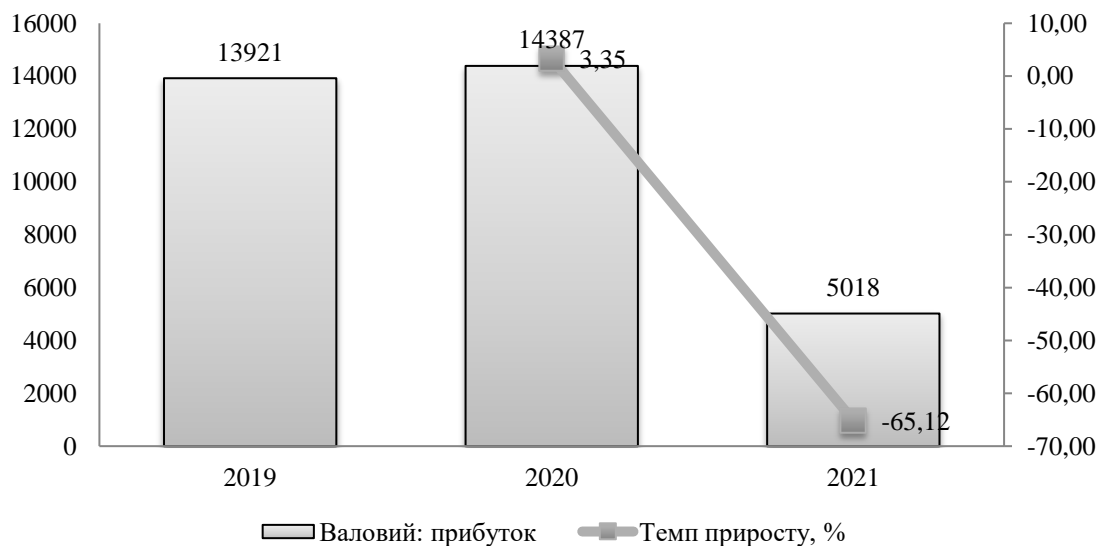

Рисунок 2.10 – Динаміка валового прибутку
ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3" в 2019-2021 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Незважаючи на скорочення в динаміці адміністративних витрат на 25,49% та інших операційних витрат на 76,6%, фінансовий результат до оподаткування в динаміці скоротився із рівня в 834 тис. грн. в 2019 році до -14,383 млн. грн. за результатом 2021 року.

Фінансовий результат до оподаткування упродовж розглянутого періоду також відчув зміни скорочення із рівня в 834 тис. грн. до рівня в -15,121 тис. грн.

Чистий фінансовий результат підприємства протягом досліджуваного періоду також зменшився на рекордні -2581,6 % із рівня в 610 тис. грн. до рівня чистого збитку в розмірі -15,138 млн. грн.

Динаміка скорочення чистого прибутку підприємства мала вплив на всі показники рентабельності підприємства, яка також зазнала зменшення (рис. 2.11 – рис. 2.13).

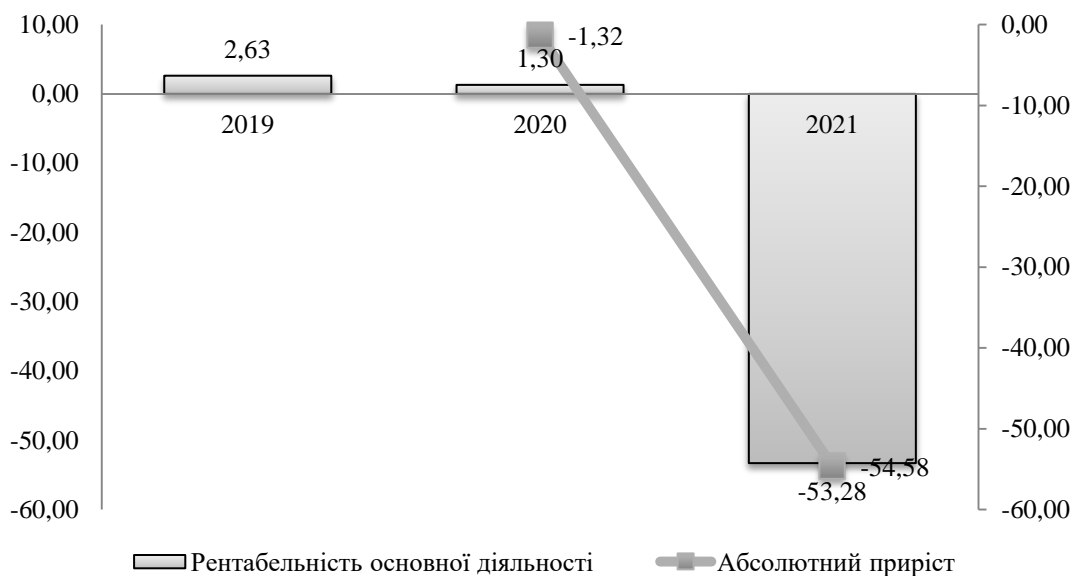

Рисунок 2.11 – Динаміка рентабельності основної діяльності
ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3" в 2019-2021 рр., %

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

За період 2019-2021 рр. рентабельність основної діяльності підприємства скоротилася із рівня в 2,63% в 2019 році до рівня в -53,28 % за результатом 2021 року.

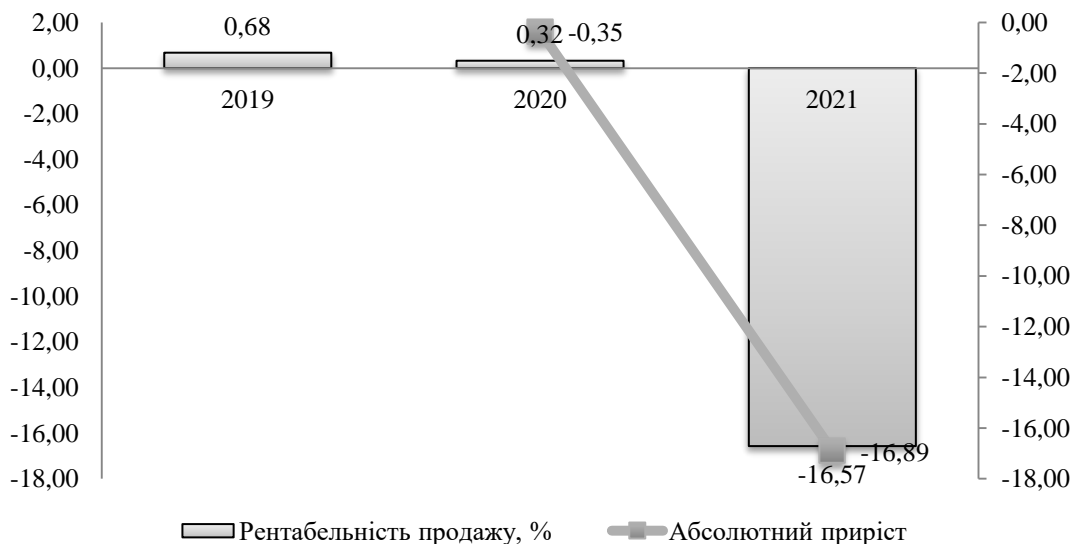

Рисунок 2.12 – Динаміка рентабельності продажу
ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3" в 2019-2021 рр., %

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Рентабельність продажу на підприємстві протягом досліджуваного періоду мала тенденцію до зменшення із рівня в 0,68% до рівня в -16,57% за результатом 2021 року.

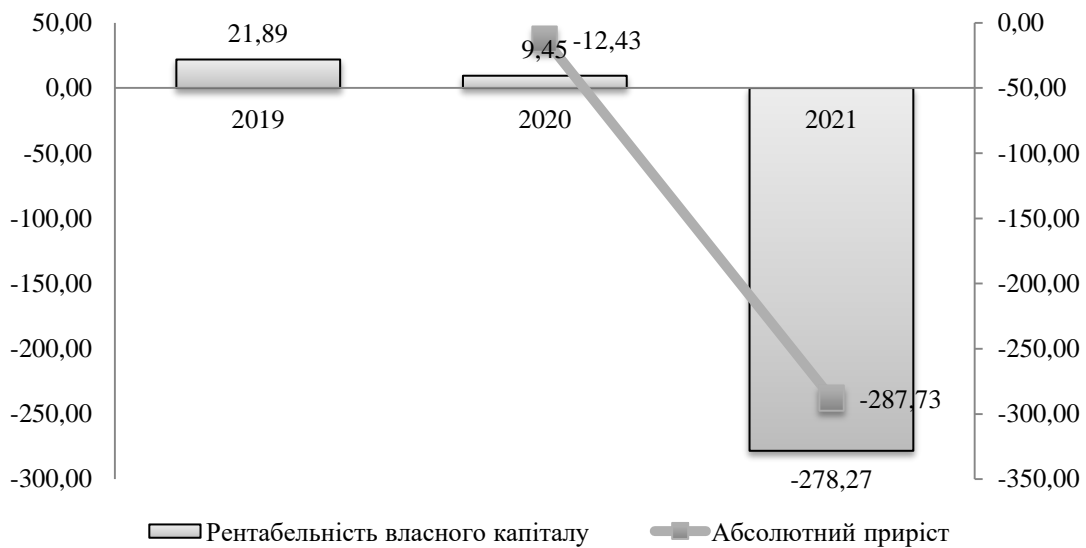

Рисунок 2.13 – Динаміка рентабельності власного капіталу ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3" в 2019-2021 рр., %

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Протягом 2019-2021 рр. рентабельність власного капіталу скоротилася із рівня в 21,89% в 2019 році до рівня в -278,27% за результатом 2021 року.

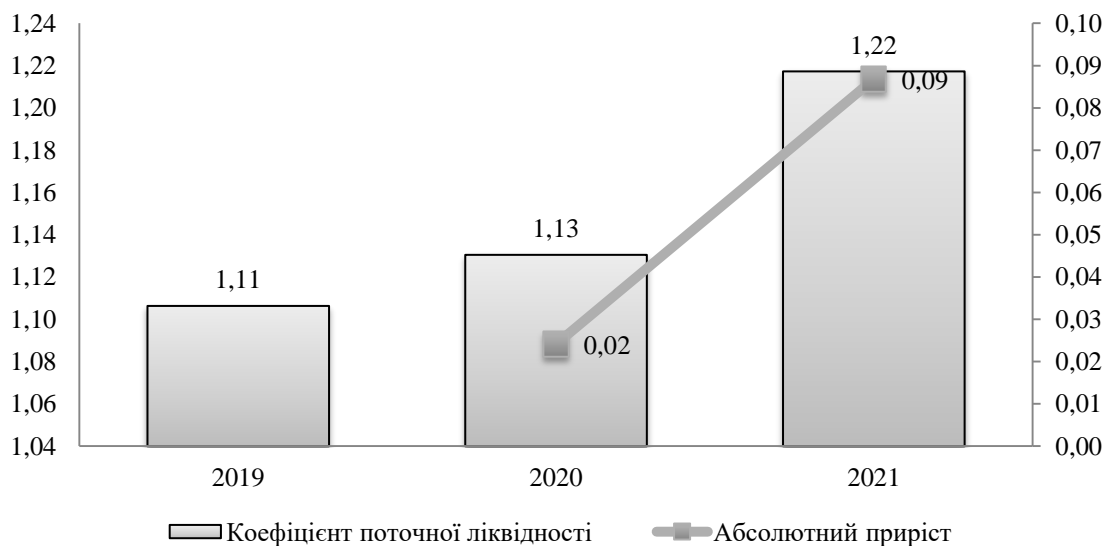

Рисунок 2.14 – Динаміка коефіцієнту поточної ліквідності ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3" в 2019-2021 рр.

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Коефіцієнт поточної ліквідності (рис. 2.14) за період 2019-2021 рр. мав динаміку до зростання із рівня в 1,11 в 2019 році до рівня в 1,22 за результатом 2021 року. Дане зростання є позитивним та свідчить про можливість покриття підприємством своїх поточних зобов'язань за рахунок оборотних активів.

Проте на підприємстві існує значна залежність від зовнішніх джерел фінансування, про що говорить значення коефіцієнту автономії меншого за 0,5. Так, коефіцієнт автономії протягом 2019-2021 рр. становив від 0,12 до 0,19 за результатом 2021 року (рис. 2.15).

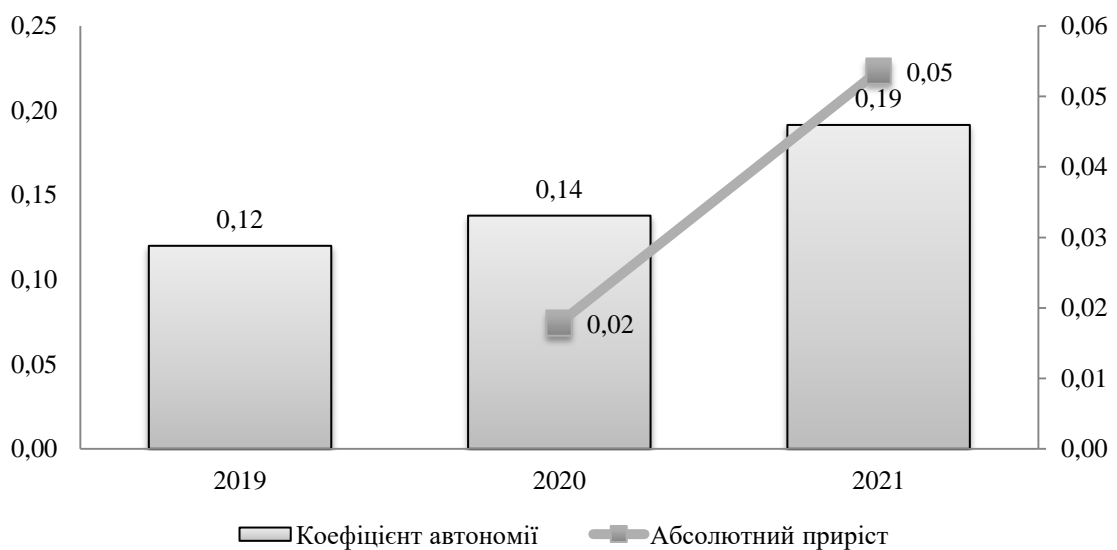

Рисунок 2.15 – Динаміка коефіцієнту автономії
ТОВ "ПОЛТАВАХЛІБ-3" в 2019-2021 рр.

Джерело: побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Таким чином, за період 2019-2021 рр. не дивлячись на скорочення в 2020 році на 0,43%, чистий дохід збільшився із рівня в 90,316 млн. грн. в 2019 році до 91,336 млн. грн. в 2021 році, тобто на 1,16%. Зростання в динаміці собівартості реалізованої продукції на 13,03% призвело до скорочення валового прибутку підприємства протягом 2019-2021 рр. на -63,95% із рівня в 13,921 млн. грн. в 2019 році до рівня в 5,018 млн. грн. в 2021 році. Незважаючи на скорочення в динаміці адміністративних витрат на 25,49% та інших операційних витрат на 76,6%, фінансовий результат до оподаткування в динаміці скоротився із рівня в 834 тис. грн. в 2019 році до -14,383 млн. грн. за результатом 2021 року. Фінансовий

результат до оподаткування протягом досліджуваного періоду також зазнав скорочення із рівня в 834 тис. грн. до рівня в -15,121 тис. грн. Чистий фінансовий результат підприємства протягом досліджуваного періоду також зменшився на рекордні -2581,6 % із рівня в 610 тис. грн. до рівня чистого збитку в розмірі -15,138 млн. грн. Динаміка скорочення чистого прибутку підприємства мала вплив на всі показники рентабельності підприємства, яка також зазнала зменшення. Коефіцієнт поточної ліквідності за період 2019-2021 рр. мав динаміку до зростання із рівня в 1,11 в 2019 році до рівня в 1,22 за результатом 2021 року. Дане зростання є позитивним та свідчить про можливість покриття підприємством своїх поточних зобов'язань за рахунок оборотних активів. Проте на підприємстві існує значна залежність від зовнішніх джерел фінансування, про що говорить значення коефіцієнту автономії меншого за 0,5. Так, коефіцієнт автономії протягом 2019-2021 рр. становив від 0,12 до 0,19 за результатом 2021 року.

2.3. Ризики діяльності підприємства

Хлібопекарська промисловість в Україні є однією з найважливіших галузей в країні, головним завданням якої є забезпечення якісними хлібобулочними виробами всіх верств населення України. Діяльність компаній хлібопекарської галузі пов'язана з великою кількістю ризиків, які не можуть не позначитися на їхньому становищі.

Фактори ризику, пов'язані з фінансово-економічним становищем ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»:

1) ризик збитків через подорожчання зерна та борошна, а також подорожчання цукру, солі, дріжджів, транспорту, газу, електроенергії, державного регулювання хлібобулочних виробів, а також обмеження рівня рентабельності хліба та хлібобулочних виробів. Такі ризики існують і в наступні періоди, якщо

уряд і національні регулятори запровадять політику адміністративного контролю над цінами та обмежать рентабельність виробництва;

2) ризик загострення конкуренції на ринку збуту продукції ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»;

3) ризик ступеню зносу окремих основних засобів;

4) кредитний ризик – несвоєчасне погашення кредиту;

5) виробничі ризики ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3», основні з яких наведено на рис. 2.16.

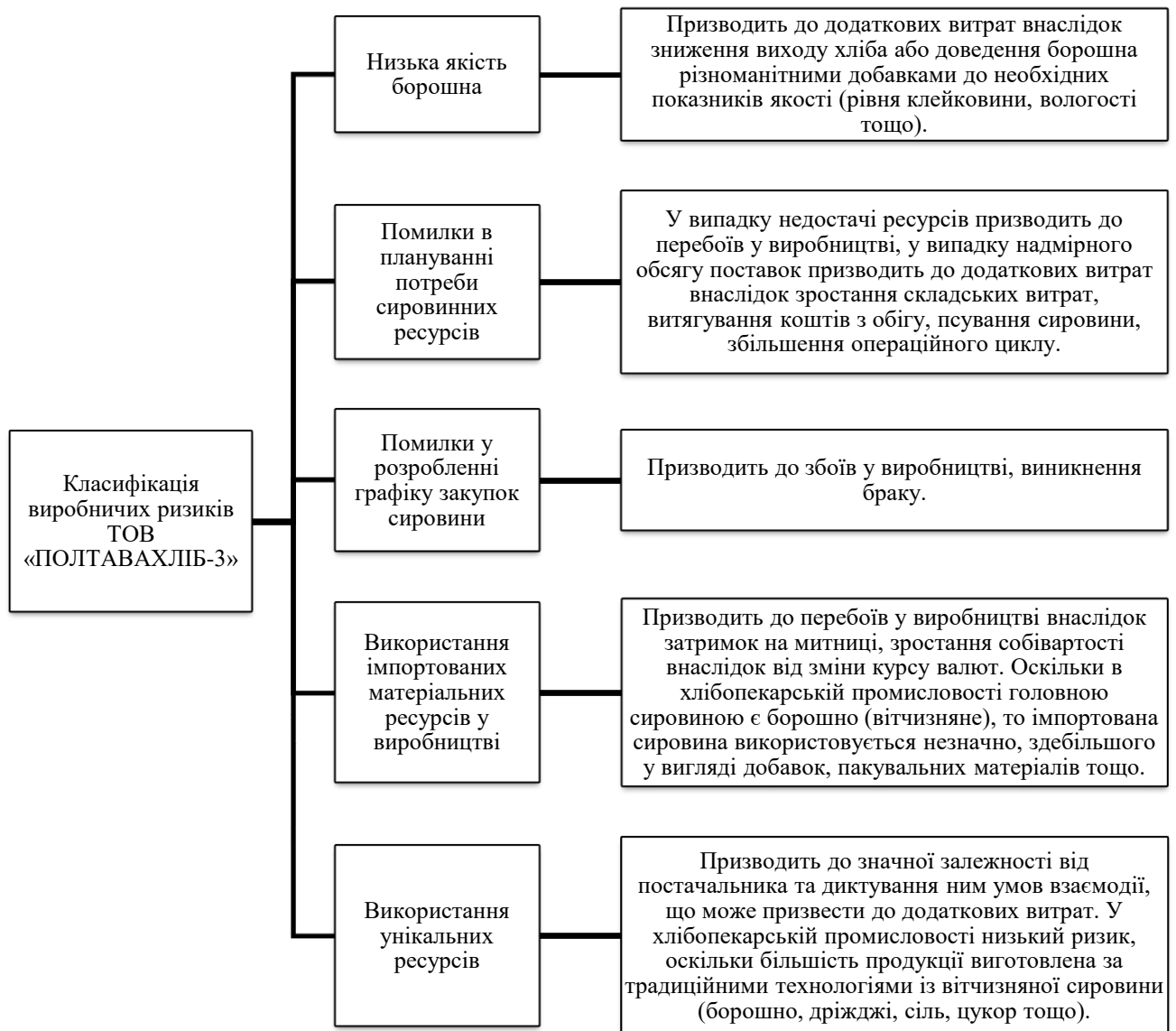

Рисунок 2.16 - Класифікація виробничих ризиків ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»

Джерело: побудовано автором на основі даних підприємства

б) маркетингові ризики ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» наведено на рис. 2.17.

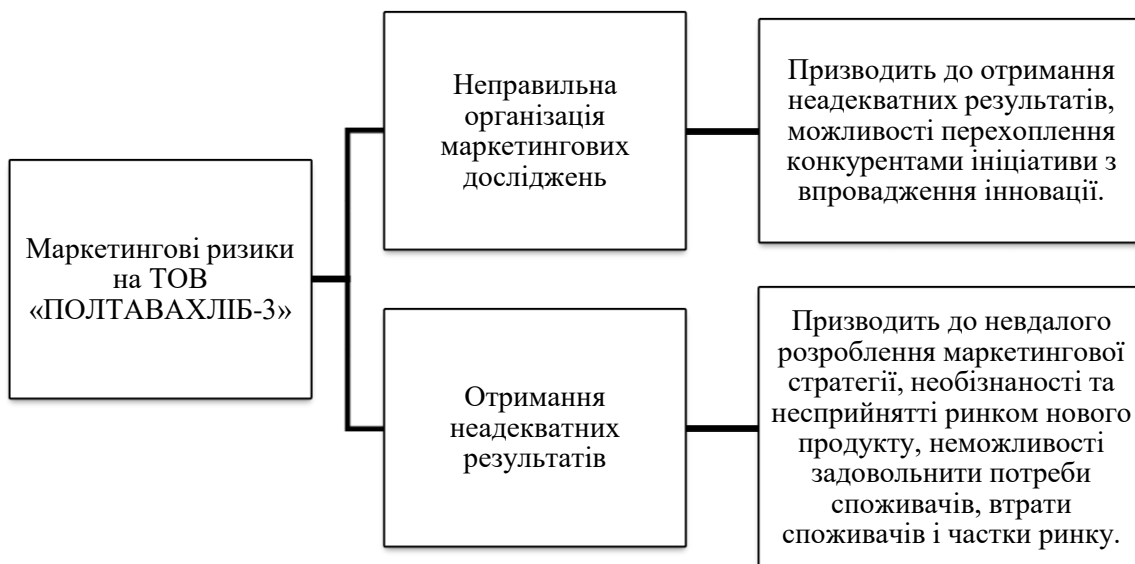

Рисунок 2.17 – Класифікація маркетингових ризиків
ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»

Джерело: побудовано автором на основі даних підприємства

7) Основні збутові ризики ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»:

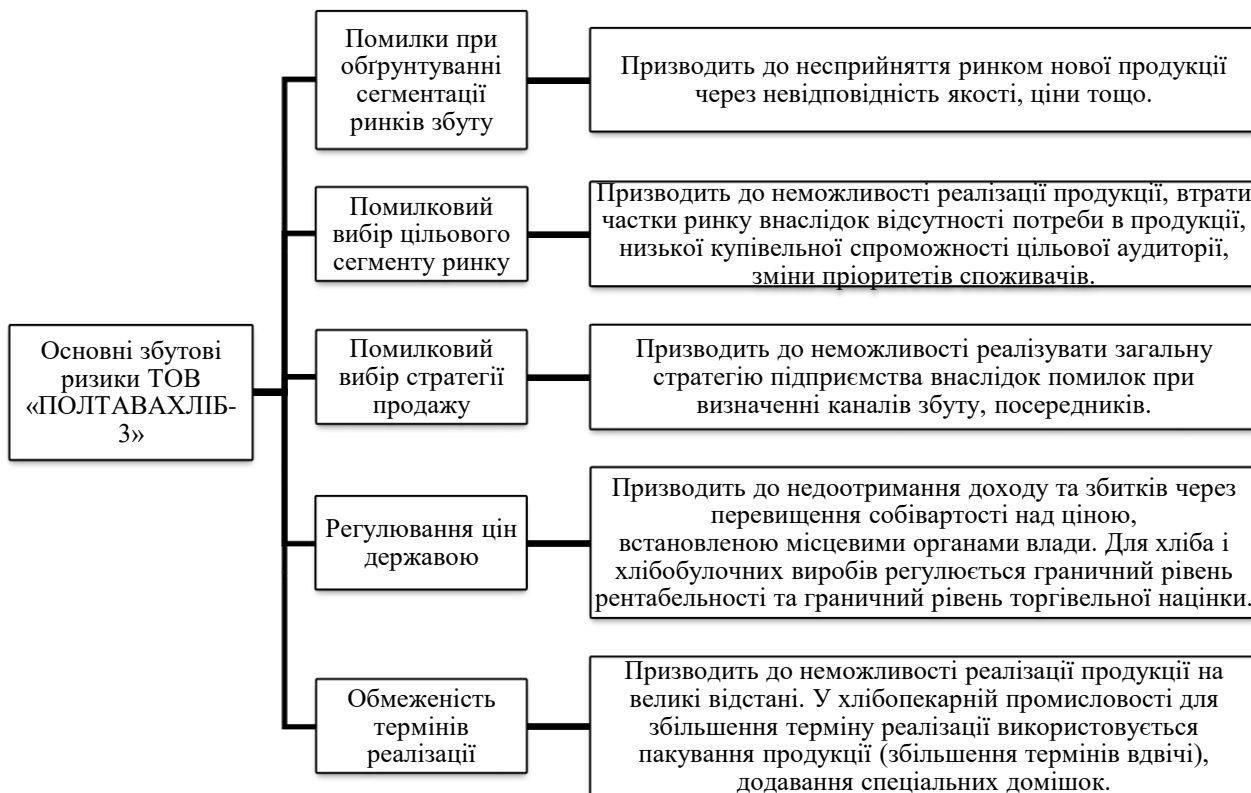

Рисунок 2.18 – Класифікація збутових ризиків
ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»

Джерело: побудовано автором на основі даних підприємства

8) Фінансовий ризик характеризується обсягом відхилення фінансових результатів від очікуваних значень (зазвичай у негативну сторону), що проявляється як наявні або потенційні втрати фінансових ресурсів. Існують внутрішні та зовнішні фінансові ризики, які загалом залежать від ситуації в країні, тобто рівня інфляції, процентних ставок, і ставки податків. Внутрішні фінансові ризики включають ризики зміни фінансових умов (пов'язані зі зниженням ліквідності та платоспроможності, ділової активності, фінансової стабільності та прибутковості) та інвестиційні ризики (пов'язані з фізичними та фінансовими інвестиціями). На рис. 2.18 більш детально наведено внутрішні фінансові ризики ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3», їх причини та наслідки.

Назва	Характеристика ризику
Нераціональна структура капіталу підприємства	<ul style="list-style-type: none"> • Призводить до виникнення фінансових втрат, до розбалансованості грошових потоків, виникнення фінансової кризи і навіть банкрутства. ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» характеризується надмірною часткою позикового капіталу, оскільки підприємство обмежені в отриманні кредитів банків то головним джерелом позикового капіталу виступає кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.
Нераціональна структура активів підприємства	<ul style="list-style-type: none"> • Призводить до неможливості розрахуватися в строк зі своїми кредиторами через недостатній обсяг ліквідних активів. Проблема ліквідності гостро стоїть перед ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3», підприємство постійно відчувають брак обігових коштів внаслідок довготривалого погашення дебіторської заборгованості (у середньому 30 днів від торгівельних мереж, незважаючи на термін реалізації в 2-3 дня) та необхідності попередньої оплати за енергоресурси, борошно, тощо.
Надмірний обсяг сформованих оборотних активів	<ul style="list-style-type: none"> • Призводить до зниження оборотності активів і збільшення операційного циклу.
Застосування ліберальної кредитної політики	<ul style="list-style-type: none"> • Призводить до додаткових витрат внаслідок інвестування коштів в дебіторську заборгованість та фінансових витрат через безнадійну дебіторську заборгованість.
Прийняття альтернативного фінансового рішення	<ul style="list-style-type: none"> • Призводить до виникнення фінансового збитку в результаті нездійснення певного фінансового заходу чи неприйняття певного фінансового рішення.

Рисунок 2.19 – Види та наслідки фінансових ризиків
ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»

Джерело: побудовано автором на основі даних підприємства

Зважаючи на встановлені види ризиків в діяльності підприємства умовно згрупуємо їх за видами для оцінки(табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Види та оцінка ризиків експертами на ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»

Експерт	Фактори			
	Маркетингові	Збутові	Фінансові	Виробничі
1	2	3	5	5
2	1	2	2	5
4	1	4	4	4
6	1	4	3	4
7	3	2	5	3
9	2	2	5	6
10	2	2	3	4
11	3	4	2	4
Сума рангів	15	23	29	35

Джерело: побудовано автором на основі даних підприємства

Зважаючи на рівень ризику, за оцінками експертів визначаємо їх можливий вплив на діяльність підприємства в табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Оцінка ризиків експертами на ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»

Показник	Фактори			
	Маркетингові	Збутові	Фінансові	Виробничі
Оцінка ризику	0,2541201	0,78631	0,86457	0,907521
Вплив	Помітний	Сильний	Дуже сильний	Дуже сильний

Джерело: побудовано автором на основі даних підприємства

Також кольорами відобразимо

Таблиця 2.4 – Оцінка потенційного впливу ризиків на ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» потенційний вплив ризиків на діяльність підприємства

Показник	Фактори			
	Маркетингові	Збутові	Фінансові	Виробничі
Вплив	Помітний	Сильний	Дуже сильний	Дуже сильний

Таким чином, основними ризиками діяльності ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» на сьогодні є: ризик збитків через подорожчання зерна та борошна, а також подорожчання цукру, солі, дріжджів, транспорту, газу, електроенергії, державного регулювання хлібобулочних виробів, а також обмеження рівня рентабельності хліба та хлібобулочних виробів, ризик загострення конкуренції на ринку збуту продукції ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3», ризик ступеню зносу окремих основних засобів, кредитний ризик, виробничі ризики, маркетингові ризики, збутові та фінансові ризики.

РОЗДІЛ 3

ФОРМУВАННЯ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»

3.1. Бізнес-пропозиція щодо мінімізації ризиків діяльності підприємства

Основними заходами щодо мінімізації ризиків, визначених в другому розділі є:

1) ризик збитків через зростання цін – компанія повинна збільшити частку високодохідної продукції у структурі продажів і знизить ризик збитковості, зосередившись на реалізації високомаржинальної високоякісної продукції та продукції більш тривалого зберігання;

2) ризик посилення конкуренції на товарному ринку підприємства.

Основними заходами тут мають стати:

- виведення на ринок нових товарів;
- проведення маркетингових досліджень та постійний моніторинг ринку;
- врахування особливостей попиту на ринку та наявності конкурентів;
- досягнення вищої якості продукції, що випускається;
- покращення іміджу емітента в електронних ЗМІ, інформаційному середовищі;

3) ризик зносу окремих основних засобів. Заходами тут мають стати:

- можливість привернення інвестицій для забезпечення потреб у базовому технічному обладнанні, такому як печі для хлібопекарського виробництва, кондитерське обладнання та пакувальне обладнання для хлібобулочних виробів;

- реалізація технологій з енергозбереження також враховуються;

4) політичні та макроекономічні ризики підприємства: впровадження системи управління ризиками на підприємстві. Управління ризиками підприємства

(ERM) – це методологія, яка стратегічно розглядає управління ризиками з погляду фірми чи організації. Це низхідна стратегія, спрямована на виявлення, оцінку та підготовку до можливих втрат, небезпек, небезпек та інших можливостей заподіяння шкоди, які можуть перешкодити діяльності та цілям організації та/або призвести до втрат.

Управління корпоративними ризиками використовує цілісний підхід і вимагає ухвалення рішень на рівні керівництва, які можуть не обов'язково мати сенс для окремого бізнес-підрозділу або сегменту. Отже, замість того, щоб кожен бізнес-підрозділ був відповідальним за управління власними ризиками, основний акцент робиться на нагляді в масштабах всього підприємства. Це також часто включає розробку плану дій з управління ризиками всім заінтересованим сторонам у складі річного звіту. Галузі авіації, будівництва, охорона здоров'я, міжнародного розвитку, енергетики, фінансів та страхування переходять до використання інтегрованого управління ризиками ERM.

Таким чином, ERM може сприяти мінімізації ризиків у масштабах усієї компанії, а також виявлення унікальних можливостей у масштабах усієї компанії. Комунікація та координація між різними бізнес-підрозділами є ключем до успіху ERM, оскільки рішення про ризики, прийняте вищим керівництвом, може суперечити оцінкам. Підприємства, що використовують ERM, зазвичай мають спеціальну команду управління ризиками підприємства, яка спостерігає за роботою фірми.

5) З метою зниження рівня виробничого ризику рекомендується використовувати сучасні технології у виробничому процесі (печі, тістомісильні, ділильні, тістообробні, пакувальні устаткування), ефективне планування та використання наявних виробничих потужностей і ділянок, спрямованих на підвищення завантаження потужностей, а також покращення технології виробництва, на основі використання наукових досліджень з впровадження нових сортів і сучасних технологій виробництва хліба та хлібобулочних виробів.

б) Детальний маркетинговий аналіз із використанням послуг досвідчених спеціалістів і маркетологів доцільно використовувати як засіб зниження маркетингових ризиків.

7) З метою зниження збутових ризиків рекомендується диверсифікувати канали збуту, споживачів продукції та асортименти. Особливо в останні роки у структурі виробництва хлібопекарських підприємств зростає питома вага елітного хліба, хліба профілактичного та дієтичного, проте знижується питома вага соціального. Крім того, компанія може частково розосередити зону постачання хлібобулочних виробів, хоча радіус збуту зазвичай не перевищує 200 км. Заморожений хліб і напівфабрикати дозволять розширити зону доставки хлібобулочної продукції.

8) Щоб зменшити фінансові ризики, ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» слід оптимізувати структуру активів, приділяти велике значення логістиці та скороченню запасів, розумно поводитися з кредитами покупців і, якщо можливо, скоротити пільговий період відтермінування платежів за відвантаження готової продукції. Але варто зазначити, що в більшості випадків великі торговельні мережі диктують умови партнерства з виробником, а не навпаки.

Важливо знизити фінансовий ризик шляхом прийняття обґрунтованих рішень щодо фінансування інвестицій у технічне оновлення чи модернізацію заводу ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3», враховуючи умови зовнішніх позик тощо. Модернізація ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» зменшить виробничі ризики, водночас необґрунтоване фінансування збільшить фінансові ризики та нівелює загальний ефект від впровадження інвестицій.

Зважаючи на виокремлені напрямки щодо запобігання ризикам на підприємстві можемо встановити, що більшість із напрямків відносно їх скорочення полягає в забезпеченні безперебійного виробництва в сучасних умовах в Україні. Також доцільним є розширення напрямків діяльності підприємства, що забезпечить скорочення як фінансових так і виробничих ризиків.

3.2. Обґрунтування економічної доцільності впровадження бізнес-пропозиції

Обґрунтування економічної доцільності впровадження бізнес-пропозиції здійснимо зважаючи на виокремленні заходи, а саме:

1. модернізація основних засобів підприємства за рахунок впровадження нового обладнання для створення нової лінійки хлібобулочних виробів, а саме:

1.1. печі ротаційної газової. Ротаційна піч газова, в комплекті з газовим пальником, візок до 18 рівнів 600x400 мм (відстань між рівнями 78.8 мм), кріплення візка - верхній гачок, облицювання, зовнішні та внутрішні панелі виготовлені з нержавіючої сталі, теплообмінник розташований на задній лівій стороні, в комплекті з парасолькою та вентилятором з нержавіючої сталі, електромеханічна панель управління з цифровим термостатом, подвійний захисний термостат у камері випічки, труба з екстрактором пари, подвійне скло дверей, високопродуктивний парогенератор, продуктивність - 30 кг/год.

Рисунок 3.1 – Ротаційна піч газова FORNI FIORINI (Італія)

Вартість ротаційної печі газової складає – 799,352 тис. грн.[40]

1.2. Тістодільник New Dell SD100T

Рисунок 3.2 – Тістодільник NEW DELL (Італія)

Продуктивність 960-2400 заготовок/год. Бункер об'ємом 30 кг із нержавіючої сталі. Електронне регулювання маси та швидкості. На вибір короткий чи довгий транспортер. Циліндр із нержавіючої сталі.

Вартість тістодільника складає – 656,104 тис. грн.[41]

1.3. Спиральний тістоміс Mac Pan з посиленням мотором, серія MSP JET/TS.

Рисунок 3.3 – Спиральний тістоміс Mac Pan з посиленням мотором, серія MSP JET/TS

Mac Pan Spiral Dough Bowl with Reinforced Motor — це надійне, довговічне та тихе сучасне обладнання для випічки хліба. Виготовлений повністю з штампованої сталі. Спиральний тістоміс Mac Pan з удосконаленим двигуном має просту механічну конструкцію, яка забезпечує максимальну міцність пристрою та вимагає

мінімального обслуговування. Завдяки використанню ремінної передачі, цей агрегат відзначається надзвичайною швидкістю у своєму класі. Унікальна форма спіралі та синхронізована швидкість обертання спіралі з чашею дозволяють ефективно перемішувати тісто.

Вартість спірального тістоміса складає – 368,458 тис. грн.[42]

Дане обладнання використовуватиметься для виробництва низькокалорійного хлібу та для виробництва напівфабрикатного тіста для подальшої заморозки та реалізації. Чисельність виробничого персоналу на підприємстві дозволяє залучити на дану лінію виробництва працівників, без залучення нових працівників, що дозволить зменшити витрати на дану нову лінію з виробництва продукції.

Сумарний обсяг витрат на впровадження нової лінійки коштуватиме підприємству:

- ротаційна піч газова FORNI FIORINI – 799,353 тис. грн.;
- спіральний тістоміс Mac Pan з посиленням мотором – 368,458 тис. грн.;
- тістодільник New Dell SD100T – 656,104 тис. грн.;
- вартість налаштування та встановлення обладнання – 15% від вартості обладнання.

Враховуючи продуктивність обладнання розраховуємо період окупності інвестицій, враховуючи, що кошти будемо брати в кредит за пільговою програмою 5%.

Прогнозний розрахунок витрат та чистого доходу здійснювався на основі припущення, що:

- вартість сировини для виробництва на тонну становитимуть 22,5 тис. грн.;
- вартість тони реалізованої продукції становитиме 48,6 тис. грн.

Продуктивність обладнання на рік становить в залежності від завантаження від 410 до 460 тис. тонн. За умови, що підприємство здійснюватиме виробництва продукції в 432 тис. тонн на рік, або 1200 кг за робочу зміну, обсяг доходів становитиме 20995,2 тис. грн.

Таблиця 3.1 - Економічне обґрунтування модернізації основних засобів підприємства за рахунок впровадження нового обладнання для створення нової лінійки хлібобулочних виробів на ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»

Показники	2024 р.	2025 р.	2026 р.	2027 р.	2028 р.	Всього по проекту
Чистий дохід	20995,2	23094,7	25404,2	27944,6	30739,1	128177,80
Витрати	9720,0	10692,0	11761,2	12937,3	14231,1	59341,57
Витрати на кредит	104,9	104,9	104,9	104,9	104,9	524,38
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	11170,3	12297,8	13538,1	14902,4	16403,1	68311,85
Податок на прибуток (18%), тис. грн.	2010,7	2213,6	2436,9	2682,4	2952,6	12296,13
Амортизація, тис. грн.	419,5	419,5	419,5	419,5	419,5	
Чистий прибуток, тис. грн.	9159,7	10084,2	11101,3	12220,0	13450,6	56015,72
Інвестиції, тис. грн.	2097,5	0,0	0,0	0,0	0,0	2097,50
Коефіцієнт дисконтування (35% річних)	1,00	0,74	0,55	0,41	0,30	
Дисконтовані інвестиції, тис. грн.	2097,5	0,0	0,0	0,0	0,0	2097,50
Грошовий потік по проекту, тис. грн.	9579,2	10503,7	11520,8	12639,5	13870,1	58113,22
Дисконтований ГП, тис. грн.	9579,2	7780,5	6321,4	5137,2	4175,8	32994,17
Чистий приведений дохід (NPV), тис. грн.						30896,67
Термін окупності проекту, років						0,29

Джерело: Складено автором на основі [39]

Таким чином, впровадження модернізації основних засобів підприємства за рахунок впровадження нового обладнання для створення нової лінійки хлібобулочних виробів на ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» є економічно обґрунтованим, адже чистий приведений дохід становитиме 30896,67 тис. грн. за умови реалізації проекту протягом 5 років. Термін окупності проекту становитиме 4 місяці.

2. Впровадження інформаційною системи управління ризиками - MetricStream Enterprise Risk Management. Інформаційна система управління ризиками (RMIS) є інтегрованою комп'ютерною інформаційною системою, що використовується для збору даних про ризики та допомогу особам, які приймають рішення, в оцінці бізнес-ризиків. Ця інформація включає схильність до ризику, заходи захисту та управління ризиками. Приклади інформації, що зберігається, включають заходи з контролю збитків, вартість майна, записи попередніх претензій

та відповідні страхові поліси. Як і інші комп'ютеризовані інформаційні системи, до системи RMIS легко отримати доступ із різних місць та різних пристроїв. Вона гнучка та рухлива, здатна враховувати мінливі потреби сучасного робочого місця. У той же час вона призначена для підтримки ризиків бізнесу, впливу, заходів захисту та управління ризиками.

Програмне забезпечення MetricStream Enterprise Risk Management (ERM) забезпечує структурований підхід до управління організаційними ризиками. Програмне забезпечення ERM, створене на платформі MetricStream і підтримуване єдиними методологіями та стандартами оцінки ризиків, допоможе ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» точно зрозуміти схильність до ризиків на різних рівнях. Багатовимірні оцінки ризиків та засобів контролю, що базуються на якісних та кількісних параметрах, можуть бути виконані для визначення профілю ризиків компанії. Розуміння процесів управління ризиками в режимі реального часу за допомогою потужної аналітики, розширених теплових карт, звітів, інформаційних панелей та діаграм дозволить приймати більш виважені рішення з урахуванням ризиків.

Впровадження ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» дозволить:

- 1) Підвищити операційну ефективність за рахунок скорочення часу циклу та витрат на оцінку ризиків при покращенні використання ресурсів.
- 2) Підвищення гнучкості та приймати рішення на основі ризиків, надаючи єдине уявлення про основні ризики, з якими стикається ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» з усіх напрямків бізнесу.
- 3) Забезпечити прогнозовану видимість ризиків з прогнозними показниками та індикаторами ризику, які допомагають передбачати та реагувати краще та швидше на несприятливі події ризику.
- 4) Зміцнити довіру регулюючих органів та виконавчого керівництва за рахунок створення надійної системи управління даними про ризики та звітність щодо проблем з чітким розподілом відповідальності.

Вартість впровадження інформаційної системи MetricStream Enterprise Risk Management становитиме 80 тис. грн. Економічними вигодами від впровадження

стануть скорочення витрат підприємства ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3», а також покращення контролю за станом поточних зобов'язань та дебіторської заборгованості. Так, за умови, що вигоди для підприємства становитимуть від 1% до 2% чистого доходу, визначимо окупність даного заходу.

Таблиця 3.2 – Оцінка вигод від впровадження MetricStream Enterprise Risk Management на ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» експертами

Експерт	Вигоди у вигляді зростання чистого доходу, %	Значення чистого доходу, тис. грн.
1	1,2	1096,392
2	1,5	1370,49
3	1,3	1187,758
4	1,8	1644,588
5	1,6	1461,856
Середнє	1,48	1352,2

Джерело: Складено автором на основі [39]

Оцінка тривалості окупності інвестицій відображена в табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Оцінка тривалості окупності MetricStream Enterprise Risk Management на ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»

Показники	2024 р.	2025 р.	2026 р.	2027 р.	2028 р.	Всього
Приріст чистого доходу, тис. грн.	1352,2	1487,4	1636,2	1799,8	1979,8	8255,32
Витрати на оновлення програми, тис. грн.	20,0	21,0	22,1	23,2	24,3	110,51
Амортизація, тис. грн.	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	80,00
Прибуток, тис. грн.	1332,2	1466,4	1614,1	1776,6	1955,4	8144,80
Інвестиції, тис. грн.	80,0	0,0	0,0	0,0	0,0	80,00
Коефіцієнт дисконтування (35% річних)	1,00	0,74	0,55	0,41	0,30	
Дисконтовані інвестиції, тис. грн.	80,0	0,0	0,0	0,0	0,0	80,00
Грошовий потік по проекту, тис. грн.	1348,2	1482,4	1630,1	1792,6	1971,4	8224,80
Дисконтований ГП, тис. грн.	1348,2	1098,1	894,4	728,6	593,5	4662,86
Чистий приведений дохід (NPV), тис. грн.						4582,86
Термін окупності проекту, років						0,08

Джерело: Складено автором на основі [39]

Таким чином, можемо зробити висновок, що впровадження MetricStream Enterprise Risk Management на ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» є економічно доцільним, адже термін окупності програми становить менше 1 місяці, а чистий приведений дохід складатиме 4582,86 тис. грн.

3.3. Необхідні передумови імплементації обґрунтованої бізнес-пропозиції в діяльності підприємства

Необхідними передумовами імплементації обґрунтованої бізнес-пропозиції в діяльності підприємства є:

1. аналіз ринку інформаційних систем для управління ризиками на підприємстві;
2. визначення основних напрямків для контролю та ризиків на підприємстві;
3. визначення осіб, що будуть впроваджувати та налаштовувати програму;
4. формування вимог до нового обладнання та дослідження ринку обладнання для підприємства;
5. купівля та встановлення нового обладнання на ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»;
6. здійснення висновків на основні проведених розрахунків про доцільність впровадження визначених заходів.

Таблиця 3.4 – Матриця відповідальності щодо реалізації проектів на ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»

Опис завдання	Директор	Головний інженер	Працівники
1. аналіз ринку інформаційних систем для управління ризиками на підприємстві;	П	П2, 3	В

Продовження таблиці 3.4.

2. визначення основних напрямків для контролю та ризиків на підприємстві;	П	П2, 3	В
3. визначення осіб, що будуть впроваджувати на налаштовувати програму;	П	П2, 3	В
4. формування вимог до нового обладнання та дослідження ринку обладнання для підприємства;		П2, 3	В2, В
5. купівля та встановлення нового обладнання на ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3»;		П, 3, В2	В
6. здійснення висновків на основні проведених розрахунків про доцільність впровадження визначених заходів.	П	П2, 3, В2	В

**В – виконавець; В2 – відповідальний; П – підписує; 3 – затверджує; П2 – погоджує.*

Джерело: Складено автором на основі [39]

Також в процесі реалізації даного проекту підприємство може зіткнутися з наступними ризиками: ризик недостовірного аналізу економічного стану та можливостей реалізації проекту; непланове використання ресурсів у процесі нового виробництва; некоректне встановлення прогнозу обсягів реалізації; збільшення податків; збільшення витрат; відсутність обігових коштів; втрата ліквідності організації; відтік клієнтів; неплатоспроможність клієнта.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження можемо зробити наступні висновки.

В результаті дослідження було встановлено, що ризик являє собою певну комбінацію можливих ситуацій і умов, за яких функціонування та подальша діяльність чи бездіяльність підприємства може спричинити йому додаткові збитки та інші негативні наслідки або створити додаткові можливості та переваги. Основною характеристикою ризику є його імовірнісний характер. Також ризику властиві такі характеристики: економічний характер (ризик присутній на будь-якому етапі підприємницької діяльності, незалежно від її галузі; його взаємозв'язок також проявляється з рентабельністю та економічними збитками під час діяльності); рішення (напрямок, дія); невизначеність результату (очікуваний рівень ризику може коливатися в певному діапазоні, наслідками чого можуть бути негативні або позитивні результати); коливання ступеня ризику (ступінь ризику істотно змінюється під впливом факторів часу, а численні об'єктивні і суб'єктивні фактори постійно змінюються).

Аналіз ризику діяльності підприємства доцільно проводити за рахунок: якісного аналізу підприємницьких ризиків, в результаті якого виявляються, описуються і класифікуються ризики, а також проводиться аналіз того, що може бути спричинено ними; кількісного аналізу бізнес-ризиків, за допомогою якого можливі бізнес-ризики формалізуються, моделюються, розраховуються та оцінюються; вибору методів впливу на бізнес-ризик, таким чином, щоб зменшити бізнес-ризик або повністю компенсувати їх; прийняття управлінських рішень захист результатів господарської діяльності від наслідків ризикових ситуацій; контроль, переоцінка та корекція наслідків підприємницьких ризиків в результаті оперативних управлінських рішень.

Встановлено, що метод управління ризиками підприємства доцільно визначати як сукупність технічних систем у сфері управління ризиками компанії, метод уникнення, мінімізації та передачі ризикових подій, а також вжиття заходів

щодо зменшення наслідків таких подій для страховика. Інструмент – засіб діяльності або засіб здійснення даних заходів. Інструменти управління ризиками підприємства – це набір інструментів для безпосереднього аналізу, контролю та фінансування ризиків, які можуть виникнути в господарській діяльності підприємства. Методи та інструменти управління ризиками тісно пов'язані між собою: метод – це технічна система впливу підприємства на власну фінансову діяльність з метою уникнення або зменшення потенційних ризиків, а інструмент – засіб впливу на стан діяльності підприємства.

Досліджено, що протягом досліджуваного періоду на підприємстві відбувалося щорічне скорочення чисельності персоналу підприємства, що зменшилася із рівня в 229 осіб в 2019 році до рівня в 194 особи за результатом 2021 року. За період 2019-2021 рр. на підприємстві мало місце щорічне зростання власного капіталу із рівня в 2787 тис. грн. в 2019 році до рівня в 5440 тис. грн. за результатом 2021 року. Аналогічна тенденція відбувалася і в динаміці поточних зобов'язань підприємства, що збільшилися із рівня в 20434 тис. грн. в 2019 році до рівня в 22972 тис. грн. за результатом 2021 року. Необоротні активи за період 2019-2021 рр. мали тенденцію до скорочення на 7.82% в 2020 році та на 20.67% за результатом 2021 року із рівня в 614 тис. грн. до рівня в 449 тис. грн. Протилежна тенденція була в оборотних активах, які збільшилися із рівня в 22,607 млн. грн. в 2019 році до рівня в 27.963 млн. грн. за результатом 2021 року (+28,5%).

Проаналізовано, що за період 2019-2021 рр. не дивлячись на скорочення в 2020 році на 0,43%, чистий дохід збільшився із рівня в 90,316 млн. грн. в 2019 році до 91,336 млн. грн. в 2021 році, тобто на 1,16%. Зростання в динаміці собівартості реалізованої продукції на 13,03% призвело до скорочення валового прибутку підприємства протягом 2019-2021 рр. на -63,95% із рівня в 13,921 млн. грн. в 2019 році до рівня в 5,018 млн. грн. в 2021 році. Незважаючи на скорочення в динаміці адміністративних витрат на 25,49% та інших операційних витрат на 76,6%, фінансовий результат до оподаткування в динаміці скоротився із рівня в 834 тис. грн. в 2019 році до -14,383 млн. грн. за результатом 2021 року. Фінансовий результат до оподаткування протягом досліджуваного періоду також зазнав

скорочення із рівня в 834 тис. грн. до рівня в -15,121 тис. грн. Чистий фінансовий результат підприємства протягом досліджуваного періоду також зменшився на рекордні -2581,6 % із рівня в 610 тис. грн. до рівня чистого збитку в розмірі -15,138 млн. грн. Динаміка скорочення чистого прибутку підприємства мала вплив на всі показники рентабельності підприємства, яка також зазнала зменшення. Коефіцієнт поточної ліквідності за період 2019-2021 рр. мав динаміку до зростання із рівня в 1,11 в 2019 році до рівня в 1,22 за результатом 2021 року. Дане зростання є позитивним та свідчить про можливість покриття підприємством своїх поточних зобов'язань за рахунок оборотних активів. Проте на підприємстві існує значна залежність від зовнішніх джерел фінансування, про що говорить значення коефіцієнту автономії меншого за 0,5. Так, коефіцієнт автономії протягом 2019-2021 рр. становив від 0,12 до 0,19 за результатом 2021 року.

Визначено, що основними ризиками діяльності ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» на сьогодні є: ризик збитків через подорожчання зерна та борошна, а також подорожчання цукру, солі, дріжджів, транспорту, газу, електроенергії, державного регулювання хлібобулочних виробів, а також обмеження рівня рентабельності хліба та хлібобулочних виробів, ризик загострення конкуренції на ринку збуту продукції ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3», ризик ступеню зносу окремих основних засобів, кредитний ризик, виробничі ризики, маркетингові ризики, збутові та фінансові ризики.

Встановлено, що основними заходами щодо мінімізації ризиків є: компанія повинна збільшити частку високодохідної продукції у структурі продажів і знизить ризик збитковості, зосередившись на реалізації високомаржинальної високоякісної продукції та продукції більш тривалого зберігання; запуск нових продуктів на ринок; здійснення маркетингових досліджень та постійний моніторинг ринку; врахування вимог рангового попиту та конкурентної ситуації; поліпшення якості виробляємої продукції; покращення іміджу емітента в електронних ЗМІ, інформаційному середовищі; залучення інвестицій в базове технічне устаткування (включаючи печі для виробництва хліба та кондитерське обладнання, а також пакувальне обладнання для хлібобулочних виробів); впровадження інноваційних

енергозберігаючих технологій. Щоб зменшити фінансові ризики, ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» слід оптимізувати структуру активів, приділяти велике значення логістиці та скороченню запасів, розумно поводитися з кредитами покупців і, якщо можливо, скоротити пільговий період відтермінування платежів за відвантаження готової продукції. Але варто зазначити, що в більшості випадків великі торговельні мережі диктують умови партнерства з виробником, а не навпаки. Важливо знизити фінансовий ризик шляхом прийняття обґрунтованих рішень щодо фінансування інвестицій у технічне оновлення чи модернізацію заводу ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3», враховуючи умови зовнішніх позик тощо. Модернізація ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» зменшить виробничі ризики, водночас необґрунтоване фінансування збільшить фінансові ризики та нівелює загальний ефект від впровадження інвестицій.

Досліджено, що впровадження модернізації основних засобів підприємства за рахунок впровадження нового обладнання для створення нової лінійки хлібобулочних виробів на ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3» є економічно обґрунтованим, адже чистий приведений дохід становитиме 30896,67 тис. грн. за умови реалізації проекту протягом 5 років. Термін окупності проекту становитиме 4 місяці.

Вартість впровадження інформаційної системи MetricStream Enterprise Risk Management становитиме 80 тис. грн. Економічними вигодами від впровадження стануть скорочення витрат підприємства ТОВ «ПОЛТАВАХЛІБ-3», а також покращення контролю за станом поточних зобов'язань та дебіторської заборгованості.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2015. 312 с.
2. Вітлінський В. В., Великоіваненко П. І. Ризикологія в економіці та підприємстві : монографія. К. : КНЕУ, 2004. 480 с.
3. Аналіз підприємницьких ризиків: проблеми визначення, класифікації та кількісні оцінки: монографія / В. М. Гранатуров, І. В. Литовченко, С. К. Харічков ; за наук. ред. В. М. Гранатурова. Одеса : Ін-т проблем ринку та екон.-екол. досліджень НАН України, 2003. 164 с.
4. Гранатуров В. М., Шевчук О. Б. Ризики підприємницької діяльності: проблеми аналіз. К. : Державне вид.-інф. агентство «Зв'язок», 2000. 150 с.
5. Іртищева І. О., Стегней М. І., Паук М. І. Методичні підходи до визначення рівня інвестиційної привабливості галузі, підприємства. *Вісник ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, Серія «Економічні науки» № 5. 2014.* м. Харків. С. 15-25.
6. Управління підприємницьким ризиком/ [за заг. ред. д.е.н. Д. А. Штефанича. 3-тє вид.]. Тернопіль : «Економічна думка», 2011. 264 с.
7. Уткін Е. Л. Курс менеджменту: підручник. К.: Освіта, 2009. 457 с.
8. Немченко В.В., Зеленьак В.В. Ризики інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства. *Економіка харчової промисловості.* 2015. Т. 7. Вип. 4. С. 73–79.
9. Нескородєв С.М., Грачова О.О. Дослідження сутності управління фінансовими ризиками підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості.* 2014. № 47. С. 132–136.
10. Лакіза В.В. Ризик регулювання у процесі планування виробничо-господарської діяльності підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку.* 2015. № 819. С. 58–65.

11. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків / [Л. І. Донець, О. В. Шепеленко, С. М. Баранцева та ін.]; за ред. Л. І. Донець. К. : ЦУЛ, 2012. 472 с.
12. Орлик О.В. Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства та його основні складові. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2015. Вип. 2 (19). 232 с.
13. Пікус Р.В. Управління фінансовими ризиками: навч. посіб. К.: Знання, 2010. 598 с.
14. Письменна Т.В. Фінансові ризики в господарській діяльності підприємства. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2015. № 3(27). С. 151–158.
15. Фімяр С.В., Шпильовий В.А Концептуальні основи оцінювання підприємницьких ризиків. *Інфраструктура ринку*. 2019. URL: http://market-infr.od.ua/journals/2019/28_2019_ukr/30.pdf (дата звернення – 10.02.2023)
16. Артџомова А. Ю. Процедурні аспекти стратегії управління ризиками. *Економіка та суспільство*. Випуск # 31 / 2021 DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-14> (дата звернення – 06.02.2023)
17. Галько Л.Р. Управління ризиками в проєктній діяльності підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2020. URL: http://bses.in.ua/journals/2020/56_2020/9.pdf (дата звернення – 7.02.2023)
18. Занорова В.О. та Зачосова Н.В. Управління ризиками проєктів розвитку підприємства: теоретико-методичні засади. *Приазовський економічний вісник*. 2020. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2020/1_18_ukr/17.pdf (дата звернення – 02.02.2023)
19. Кармазіна Л.П., Краля В.Г. Теоретичні засади процесу управління ризиками на підприємстві. *Управління проєктами: проєктний підхід в сучасному менеджменті: Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції фахівців, магістрантів, аспірантів та науковців*. Одеса: ОДАБА. 2020. С. 113-115. URL: http://odaba.edu.ua/upload/files/KONFERENTSIYA-UP_2020_-CH1.pdf (дата звернення – 04.02.2023)

20. Башинська І.О. Удосконалення системи управління ризиками на підприємстві. *Причорноморські економічні студії*. 2017. № 17. С. 91–94.
21. Семенова К.Д., Тарасова К.І. Ризики діяльності промислових підприємств: інтегральне оцінювання: монографія. Одеса: ФОП Гуляєва В.М., 2017. 234 с.
22. Пісаревський І.М., Стешенко О.Д. Управління ризиками: навчальний посібник. Харків : ХНАМІ, 2008. 124 с.
23. Пікус Р.В. Підручник «Управління фінансовими ризиками», 20 арк. К.: Знання 2010.
24. Вітлінський В.В., Верченко П.І. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2000. 292 с.
25. Вітлінський В.В., Скіцько В.І. Ризик-менеджмент ланцюгів постачання в умовах цифрової економіки. *Бізнес Інформ*. 2018. № 4. С. 384-392. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_4_55 (дата звернення – 06.02.2023)
26. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. Київ : Знання, 2007. 1072 с.
27. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Суми: Університетська книга. К.: Княгиня Ольга, 2005. 324 с.
28. Кузьмін О.Є., Подольчак Н.Ю., Подольчак Н.І. Управління ризиками в інноваційній діяльності: навч.-метод. посіб. Львів: Львівська політехніка, 2009. 176 с.
29. Лук'янова В.В., Головач Т.В. Економічний ризик: навч. посіб.. К.: Академвидав, 2007. 462 с.
30. Машина Н. І. Економічний ризик та методи його вимірювання: навч. посібник. К.: Центр навч. літератури, 2003. 188 с.
31. Сахарцева І.І., Шляга О.В. Ризики економічної діагностики підприємства: навчальний посібник. К.: Кондор, 2008. 380 с.
32. Енергетичні ресурси і потоки / За заг. ред. А.К. Шидловського. К.: Українські енциклопедичні знання, 2003. 72 с.

33. Жигірь А. А. Методи кількісної оцінки ризику економічного розвитку підприємства. *Ефективна економіка* № 10, 2015 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4388> (дата звернення – 05.02.2023)
34. Results and Analysis. 2021. URL: <https://www.verizon.com/business/resources/reports/dbir/2021/results-and-analysis/> (дата звернення – 02.02.2023)
35. Data outflow 2 quarter 2022. Statista URL: <https://www.statista.com/> (дата звернення – 14.02.2023)
36. Фімяр С.В., Шпильовий В.А. Концептуальні основи оцінювання підприємницьких ризиків. *Інфраструктура ринку*. 2019. Випуск 28. с. 186-193
37. Боровик М. В. Ризик-менеджмент: конспект лекцій для студентів магістратури усіх форм навчання спеціальності 073 – Менеджмент. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 65 с.
38. Економічний ризик: методи оцінки та управління: навч. посібник / Т. А. Васильєва, С. В. Леонов, Я. М. Кривич та ін.; під заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої, канд. екон. наук Я. М. Кривич. Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2015. 208 с.
39. Дані про діяльність підприємства URL: <https://www.ukraine.com.ua/uk/egrpou/38667449/> (дата звернення – 01.02.2023)
40. <https://centur.com.ua/torgove-i-restoranne-prof-oblad/teplove-oblad-harchove/pechi-pekarski-i-zharochni/khlibopekarni-pechi/khlibopekarski-pechi-rotatsijni/3-32931> (дата звернення – 19.02.2023)
41. https://centur.com.ua/index.php?route=product/product&path=7836413_913488_7835247&product_id=188500468 (дата звернення – 20.02.2023)
42. <https://centur.com.ua/torgove-i-restoranne-prof-oblad/mehanichne-obladnannia/tistomisy/73-4073> (дата звернення – 20.02.2023)

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ПОЛТАВАХ.ІНВ-З"	Дата (рік, місяць, день)	31 грудня 2021
Територія	ПОЛТАВСЬКА	за ЄДРРНОМ	1801001
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОДП	240
Вид економічної діяльності	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	за КВЕД	10.71
Середня кількість працівників	2 194		
Адреса, телефон	Вулиця КОМАРОВА, буд. 10-А, м. ПОЛТАВА, ПОЛТАВСЬКА обл., 36008	598752	
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			
Складено (зробити позначку "ч" у відповідній клітинці):			
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

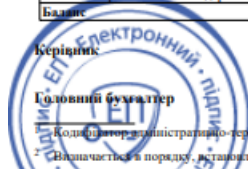
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2021 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	22	-
первісна вартість	1001	54	54
накопичена амортизація	1002	32	54
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	544	449
первісна вартість	1011	2 445	2 532
знос	1012	1 901	2 083
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	566	449
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	14 143	18 933
виробничі запаси	1101	13 600	17 285
незавершене виробництво	1102	-	-
готова продукція	1103	540	1 647
товари	1104	3	1
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5 459	4 947
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	17	6
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	741	824
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 190	1 766
готівка	1166	5	2
рахунки в банках	1167	1 185	1 764
Витрати майбутніх періодів	1170	20	4
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
інші оборотні активи	1190	191	1 483
Усього за розділом II	1195	21 761	27 963
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	22 327	28 412

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	6 040	23 540
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у доцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(2 962)	(18 100)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	3 078	5 440
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань		-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	7 224	9 212
розрахунками з бюджетом	1620	237	194
у тому числі з податку на прибуток	1621	22	-
розрахунками зі страхування	1625	229	211
розрахунками з оплати праці	1630	857	890
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
інші поточні зобов'язання	1690	10 702	12 465
Усього за розділом III	1695	19 249	22 972
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	22 327	28 412

Керівник:
Головний бухгалтер

Руслан Володимирович
Олена Сергіївна

Коломієць Руслан Володимирович

Федорова Олена Сергіївна

1. Кодекс територіальних адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.
2. Визначється в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
"ПОЛТАВАХЛБ-З"**
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за СДРПОУ

КОДИ		
2022	01	01
38667449		

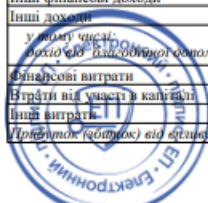
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2021 р.

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	91 366	89 928
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(86 348)	(75 541)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	5 018	14 387
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	4 302	8 168
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(5 251)	(5 939)
Витрати на збут	2150	(18 008)	(14 997)
Інші операційні витрати	2180	(444)	(995)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	624
збиток	2195	(14 383)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	4	-
Інші доходи	2240	-	-
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(742)	(256)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	368
збиток	2295	(15 121)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(17)	(77)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	291
збиток	2355	(15 138)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

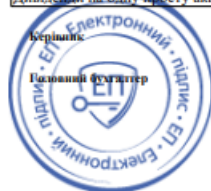
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(15 138)	291

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	55 545	53 893
Витрати на оплату праці	2505	21 308	21 319
Відрахування на соціальні заходи	2510	4 644	4 685
Амортизація	2515	210	253
Інші операційні витрати	2520	35 327	20 993
Разом	2550	117 034	101 143

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Сергійчук

Руслан
Володимирович
ЕП Федорова
Олена Сергіївна

Коломієць Руслан Володимирович

Федорова Олена Сергіївна

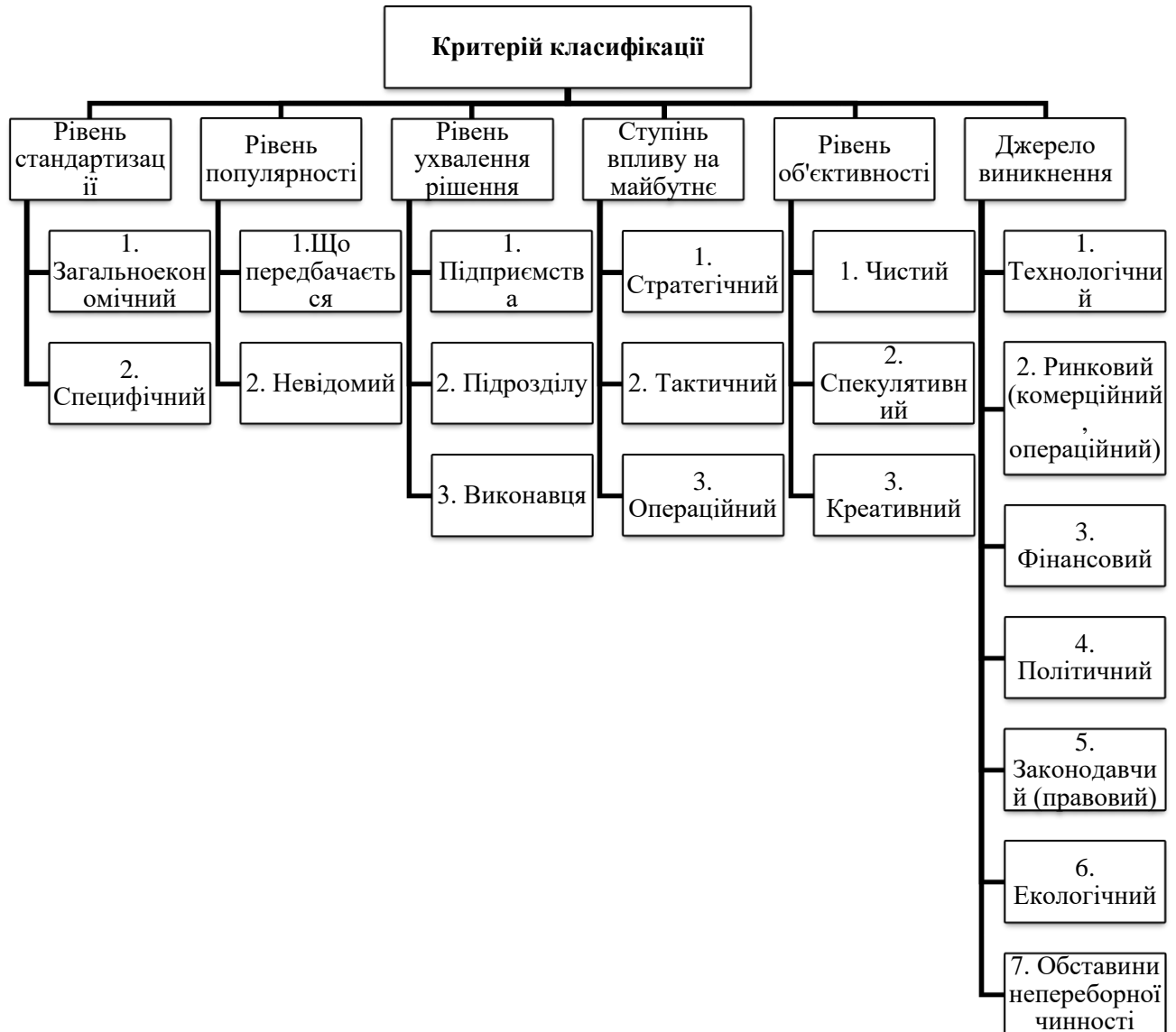

Рисунок Б.1 – Класифікація ризиків діяльності підприємства [36, с. 189]

Для кількісної оцінки ризику зазвичай використовується імовірнісний (статистичний) метод, який передбачає відображення ризику за допомогою коефіцієнта варіації.

Коефіцієнт варіації являє собою відношення середньоквадратичного відхилення до середньої арифметичної і показує ступінь відхилення отриманих значень (формула В.1).

$$\gamma = \sigma / \bar{x}, \quad (B.1)$$

де γ – коефіцієнт варіації;

σ – середньоквадратичне відхилення;

\bar{x} – середнє значення випадкової величини.

Коефіцієнт варіації може змінюватися від 0 до 100%. Чим більший коефіцієнт, тим сильніше коливання.

В економічній статистиці встановлена така оцінка різних значень коефіцієнта варіації:

- до 10% – слабе коливання;
- від 10% до 25% – помірне коливання;
- понад 25% – високе коливання.

Відповідно, чим вище коливання, тим більший ризик.

Середньоквадратичне відхилення – корінь квадратний із дисперсії (формула В.2).

$$\sigma = \sqrt{D(X)}, \quad (B.2)$$

де $D(X)$ – дисперсія.

Дисперсія – середнє зважене з квадратів відхилень дійсних результатів від середніх очікуваних (формула В.3).

$$D(X) = \sum p_i (x_i - \bar{x})^2, \quad (B.3)$$

де P_i – імовірність появи i -ї випадкової величини;

x_i – значення i -ї випадкової величини.

Кількісну оцінку ризику підприємств, необхідно проводити розглядаючи їх діяльності взагалі, так і окремо наступні види діяльності:

- операційна діяльність;
- фінансова діяльність;
- інвестиційна діяльність.

Таким чином, беручи за основу формули В.1-В.3, будемо оцінювати ризик підприємства за формулам В.4-В.7 (для усієї діяльності, операційної, фінансової та інвестиційної відповідно).

$$y_{загал} = \sqrt{\sum P_i^{загал} (\Pi_i^{загал} - \overline{\Pi_{загал}})^2} / \overline{\Pi_{загал}}, \quad (B.4)$$

де $y_{загал}$ – коефіцієнт варіації (для усієї діяльності);

$P_i^{загал}$ – імовірність отримання i -го прибутку від усієї діяльності;

$\Pi_i^{загал}$ – значення i -го прибутку від усієї діяльності, грн;

$\overline{\Pi_{загал}}$ – середнє значення прибутку від усієї діяльності, грн.

$$y_{опер} = \sqrt{\sum P_i^{опер} (\Pi_i^{опер} - \overline{\Pi_{опер}})^2} / \overline{\Pi_{опер}}, \quad (B.5)$$

де $y_{опер}$ – коефіцієнт варіації (для операційної діяльності);

P_i^{oper} – імовірність отримання i -го прибутку від операційної діяльності;

Π_i^{oper} – значення i -го прибутку від операційної діяльності, грн;

$\overline{\Pi_{oper}}$ – середнє значення прибутку від операційної діяльності, грн.

$$y_{фин} = \sqrt{\sum P_i^{фин} (\Pi_i^{фин} - \overline{\Pi_{фин}})^2} / \overline{\Pi_{фин}}, \quad (B.6)$$

де $y_{фин}$ – коефіцієнт варіації (для фінансової діяльності);

$P_i^{фин}$ – імовірність отримання i -го прибутку від фінансової діяльності;

$\Pi_i^{фин}$ – значення i -го прибутку від фінансової діяльності, грн;

$\overline{\Pi_{фин}}$ – середнє значення прибутку від фінансової діяльності, грн.

$$y_{инвест} = \sqrt{\sum P_i^{инвест} (\Pi_i^{инвест} - \overline{\Pi_{инвест}})^2} / \overline{\Pi_{инвест}}, \quad (B.7)$$

де $y_{инвест}$ – коефіцієнт варіації (для інвестиційної діяльності);

$P_i^{инвест}$ – імовірність отримання i -го прибутку від інвестиційної діяльності;

$\Pi_i^{инвест}$ – значення i -го прибутку від інвестиційної діяльності, грн;

$\overline{\Pi_{инвест}}$ – середнє значення прибутку від інвестиційної діяльності, грн.

Короткий звіт подібності

Ім'я користувача: Бізнес-економіки та підприємництва Чебакова Тетян...	ID перевірки: 1015101690
Дата перевірки: 16.05.2023 00:33:52 EEST	Тип перевірки: Doc vs Internet + Library
Дата звіту: 17.05.2023 12:09:33 EEST	ID користувача: 100005716

Назва документа: Рева Юлія Дмитрівна

Кількість сторінок: 52 Кількість слів: 10252 Кількість символів: 81678 Розмір файлу: 623.28 KB ID файлу: 1014785345

20.8% Схожість

Найбільша схожість: 7.26% з Інтернет-джерелом (<http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/12-2015/17.pdf>)

17.7% Джерела з Інтернету	300	Сторінка 54
12.6% Джерела з Бібліотеки	557	Сторінка 58

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 4

ПРОТОКОЛ АНАЛІЗУ ЗВІТУ ПОДІБНОСТІ НАУКОВИМ КЕРІВНИКОМ

Заявляю, що я ознайомився (-лась) з Повним звітом подібності, який був згенерований Системою виявлення і запобігання плагіату щодо роботи:

Заявляю, що я ознайомився (-лась) з Повним звітом подібності, який був згенерований Системою виявлення і запобігання плагіату щодо роботи:

Автор: Рева Юлія Дмитрівна

Назва роботи: «Обґрунтування бізнес-пропозиції щодо мінімізації ризиків діяльності підприємства»

Науковий керівник: к.е.н., доцент Кузьомко Володимир Миколайович

Підрозділ: кафедра бізнес-економіки та підприємництва

Коефіцієнт подібності: 20,8 %

Після аналізу Звіту подібності констатую наступне:

- ✓ виявлені в роботі запозичення є сумлінними і не мають ознак плагіату. Тому робота визнається самостійною і допускається до захисту;
- виявлені в роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і самостійності її автора. Роботу направити на доопрацювання;
- виявлені в роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень. У зв'язку з чим, робота не допускається до захисту.

Обґрунтування:

Кваліфікаційна бакалаврська робота Реви Ю.Д. містить результати власних досліджень автора. Використання результатів, ідей та текстів інших авторів містять посилання на відповідне джерело.

___18.05.2023___

(дата)

(підпис)

Кузьомко В.М.

(ПІБ)